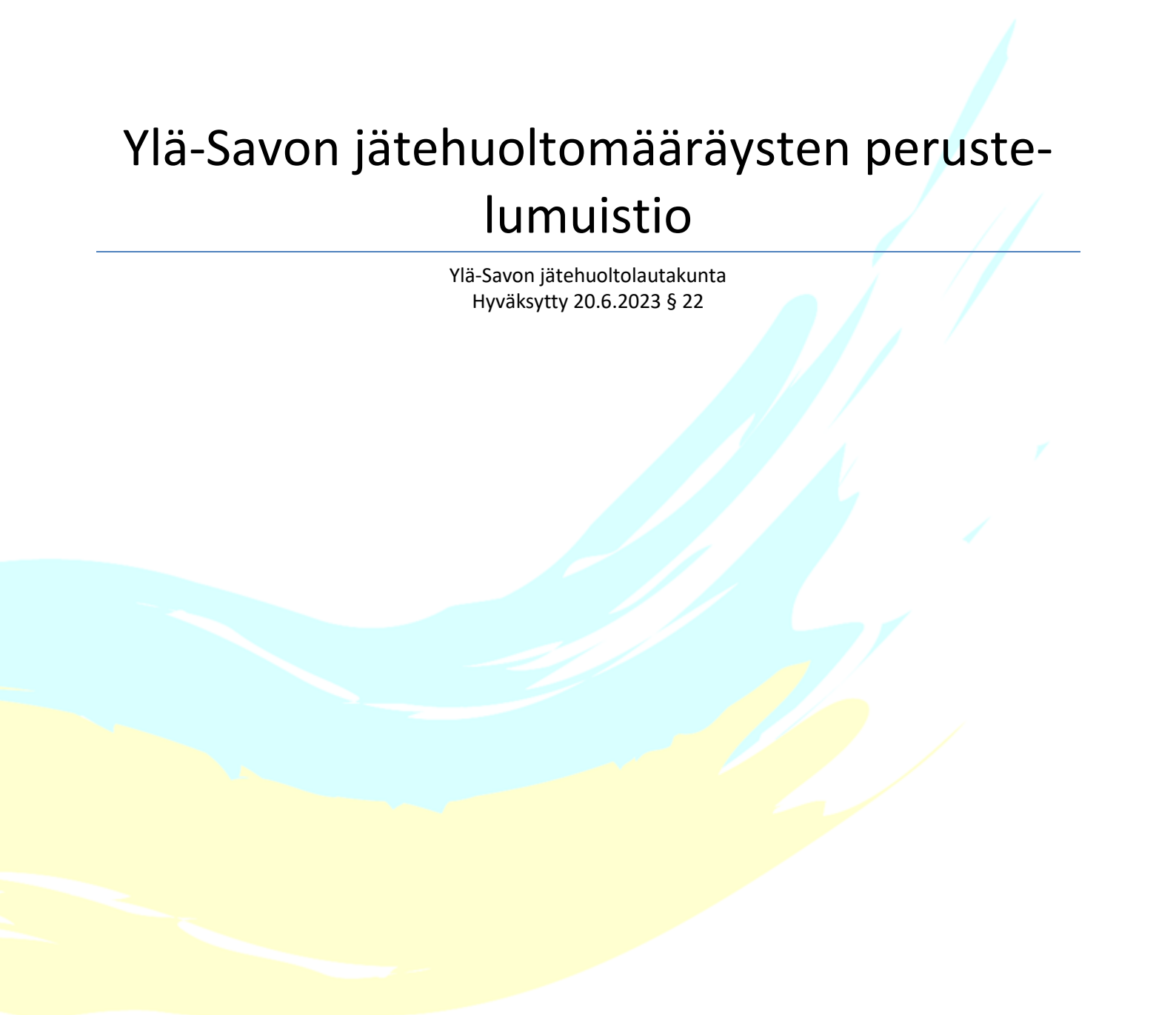

Ylä-Savon jätehuoltomääräysten perustelumuistio

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta
Hyväksytty 20.6.2023 § 22

Sisällys

1. Luku	Soveltamisala ja yleiset velvoitteet	3
1 §	Soveltamisala	3
2 §	Määritelmät	3
3 §	Jätehuollon tavoitteet	3
2. Luku	Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen	4
4 §	Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään	4
5 §	Elinkeinotoiminnan ja muun julkisen toiminnan kuin kunnan jätteiden jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden (TSV) perusteella	4
6 §	Liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen	5
7 §	Kiinteistökohtainen jäteastia	6
8 §	Kiinteistöjen yhteinen jäteastia (kimppa)	6
9 §	Korttelikohtaiset ja muut vastaavat järjestelmät	8
10 §	Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden kuljettaminen	9
11 §	Jätteiden vastaanottoaikat	9
3. Luku	Jätteiden kerääminen kiinteistöllä	10
12 §	Kiinteistöllä erikseen kerättävät jätelajit	10
13 §	Sekajäte	11
14 §	Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet	12
15 §	Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevilla kiinteistöllä syntyvien kierrätettävien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet	13
16 §	Energiajäte	14
4. Luku	Omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen	14
17 §	Kompostointi	14
18 §	Jätteen polttaminen	16
19 §	Jätteen hautaaminen tai upottaminen	17
20 §	Jätteen hyödyntäminen omassa maanrakentamisessa	17
5. Luku	Jäteastiat ja niiden tyhjentäminen	18
21 §	Jäteastiatyypit	18
22 §	Jäteastian merkitseminen	19
23 §	Jäteastioiden täyttäminen	19
24 §	Jäteastioiden tyhjennysvälit	20
25 §	Jäteastian tyhjennysten keskeyttäminen	21
26 §	Kunnossapito ja pesu	22
6. Luku	Jätteen keräyspaikat	22
27 §	Jätteen keräyspaikka kiinteistöllä	22
28 §	Keräyspaikan tai jäteastian lukitseminen	23
29 §	Keräyspaikan suojaaminen	23
30 §	Alueelliset jätteiden keräyspisteet	24
7. Luku	Jätteenkuljetus	24
31 §	Kuormaaminen	24
32 §	Kuljettaminen	24

33 §	Kuljetusrekisteri ja tietojen toimittaminen	25
34 §	Jätteen vastaanotto- ja käsittelypaikat	25
8. Luku	Erotuskaivojätteet ja lietteet	26
35 §	Erotuskaivojätteet ja niiden toimittaminen käsiteltäväksi	26
36 §	Lietteiden tyhjennys ja lietteiden toimittaminen käsiteltäväksi	26
37 §	Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse.....	27
38 §	Lietteiden omatoiminen käsittely.....	28
39 §	Käymäläjäte	29
9. Luku	Roskaantumisen ehkäiseminen	29
40 §	Yleisötilaisuuksien jätehuolto	29
41 §	Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla	30
10. Luku	Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet	30
42 §	Vaarallisten jätteiden jätehuolto	30
43 §	Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöllä.....	31
44 §	Erityisjätteet	32
11. Luku	Muut määräykset	32
45 §	Tiedottamisvelvoite	32
46 §	Jätehuoltomääräysten seuranta ja valvonta	32
47 §	Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä	32
48 §	Voimaantulo	33
49 §	Siirtymäsäännökset	33

1. Luku Soveltamisala ja yleiset velvoitteet

1 § Soveltamisala

Jätehuollon velvoitteet perustuvat jätelakiin (646/2011), jäteasetukseen (Valtioneuvoston asetus jätteistä 978/2021) ja muihin jätelain nojalla annettuihin asetuksiin sekä kunnan jätehuoltomääräyksiin. Jätehuoltomääräykset täydentävät ja tarkentavat lainsäädäntöä. Niissä määrätään sitovasti, miten alueella on toimitettava jätehuollon järjestämisessä, roskaantumisen ja jätteistä terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan haitan ehkäisemisessä sekä jätehuollon valvonnassa.

Jätehuoltomääräyksiä sovelletaan koko Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toimialueella eli kaikissa sen toimialueen kunnissa. Tämä toimialue on sama kuin kunnallisen jäteyhtiön, Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n, toimialue.

Jätelain 91 §:ssä on määritelty, mistä asioista jätehuoltomääräyksiä voidaan antaa ja keitä ne koskevat. Ensisijaisesti jätehuoltomääräykset koskevat kunnan jätehuollon järjestämisvastuulla olevaa jätehuoltoa. Osin määräykset koskevat myös muuta jätehuoltoa. Jätelain mukaan jätehuoltomääräyksissä voidaan antaa määräyksiä jätteiden keräykseen, vastaanottoon ja kuljetuksen käytännön järjestelyihin sekä niiden teknisiin vaatimuksiin liittyvissä asioissa myös muiden kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden osalta. Määräykset koskevat toimintaa siltä osin kuin on tarpeen jätteen hallitsemattoman käsittelyn, jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan sekä roskaantumisen ehkäisemiseksi.

Näitä jätehuoltomääräyksiä ei sovelleta siltä osin kuin niistä on muualla säädetty tai määrätty erikseen sairaaloiden, terveyskeskusten, laboratorioden, muiden tutkimus- ja hoitolaitosten sekä eläinlääkintälaitosten tartuntavaarallisen ja biologisen jätteen, viiltävän ja pistävän jätteen eikä eläinperäisen jätteen jätehuollon järjestämiseen. Edellä mainittujen jätteiden osalta on jätehuollon järjestämisestä säädetty ja ohjeistettu osin erikseen ja nämä jätteet on ominaisuuksiensa vuoksi käsiteltävä erityisten säännösten ja ohjeiden mukaisesti. Jos jostakin asiasta ei ole kyseisten jätteiden osalta erikseen säädetty, sovelletaan tällöin jätehuoltomääräyksiä.

2 § Määritelmät

Jätehuoltomääräyksissä on määritelty ne käsitteet, joita jätehuoltomääräyksissä käytetään ja joiden ymmärtäminen on tärkeää määräyksiä sovellettaessa. Säännöksessä on määritelmät muun muassa jätehuollon eri toimijoille, eri jätelajeille ja erilaisille jätteiden keräyspisteille. Siltä osin kuin käsitteitä käytetään myös jätelaissa tai jäteasetuksessa, ovat määritelmät pääosin yhteneväiset lainsäädännössä käytettyjen määritelmien kanssa.

3 § Jätehuollon tavoitteet

Jätelaissa (8 §) kaikkia toimijoita veloitetaan ensisijaisesti vähentämään jätteen määrää ja haitallisuutta ja ohjataan etusijajärjestyksen mukaiseen toimintaan. Jos jätteen syntyä ei pystytä välttämään, etusijajärjestyksen mukaan jäte tulee ensisijaisesti valmistella uudelleen käyttöön tai kierrätykseen. Ellei tämä ole mahdollista, jäte voidaan hyödyntää energiana.

Tavoitteita koskevassa säännöksessä ei anneta jätelakia tarkentavaa määräystä vaan, vaan siinä käsitellään sitä, mihin pyritään tilanteessa, jossa jätettä on syntynyt ja jätehuoltoa ja jätehuoltomääräyksiä tarvitaan. Jätehuollon tarkoituksena on suojella terveyttä ja ympäristöä. Tämän vuoksi jätehuollon tulee aina olla asianmukaista ja jätteet on kuljetettava sekä käsiteltävä hallitusti. Jätehuolto on myös osa kiertotaloutta, joten jätehuollolla tavoitellaan kestävää ja puhdasta materiaalkiertoa.

2. Luku Kunnan jätehuoltojärjestelmään liittyminen

4 § Velvollisuus liittyä kunnan jätehuoltojärjestelmään

Jätelain 41 §:ssä edellytetään, että kiinteistön haltijan tai muun jätteen haltijan on luovutettava kunnan vastuulle kuuluva jäte alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikkien asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjen on liityttävä kunnan jätehuoltojärjestelmään. Näin jätteet saadaan kerättyä ja kuljetettua asianmukaiseen käsittelyyn, jossa niistä ei aiheudu roskaantumista taikka haittaa ympäristölle tai terveydelle. Velvollisuus kuulua järjestetyn jätehuollon piiriin on kiinteistö- ja asun- tokohtainen eli jos samalla kiinteistöllä sijaitsee monta eri asuin- tai vapaa-ajan rakennusta, on jokaisen näistä rakennuksista oltava kunnallisen jätehuoltojärjestelmän piirissä.

Liittymisvelvollisuus kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään koskee kaikkia käytössä olevia ja käytettävissä olevia asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjä, koska näillä kiinteistöillä jätettä voi syntyä. Jätelaki ei mahdollista sitä, että asuin- tai vapaa-ajan kiinteistö vapautettaisiin liittymisvelvollisuudesta. Ainoastaan, jos katsotaan, ettei kiinteistö ole lainkaan käytettävissä asumiseen tai vapaa-ajan asumiseen eli kyseessä on täysin käyttökelvoton kiinteistö, ei liittymisvelvollisuutta ole. Jos kuitenkin käyttökelvottomalle kiinteistölle on varastoitu asumisessa syntyviä jätteitä, on jätteenkuljetusyrityksen kanssa sovittava näiden jätteiden noutamisesta tai toimitettava jätteet itse jätekeskukselle.

Muiden kuin asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjen on liityttävä kunnan jätehuoltojärjestelmään kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan yhdyskuntajätteen osalta. Liittymisvelvollisuus koskee kaikkia niitä kiinteistöjä, joilla syntyy jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan vastuulla olevaa jätettä. Tällaista jätettä on kuntien hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte. Esimerkiksi kuntien virastojen, koulujen, päiväkotien ja liikuntapaikkojen on liityttävä kunnan järjestämään jätehuoltoon.

Jätteen haltijan on luovutettava kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta varten järjestämäänsä keräyspaikkaan. Jätelain nojalla kunnan vastuulle kuuluvaa jätettä ei siis saa käsitellä itse (muutoin kuin jätehuoltomääräysten 4 luvussa säädetyissä tapauksissa), eikä sitä saa luovuttaa millekään muulle toimijalle kuin kunnalliselle jätehuoltoyhtiölle. Näin varmistetaan kunnallisen jätehuollon toimivuus.

Jos kiinteistöllä on muutakin kuin kunnan jätehuollon järjestämisvastuulle kuuluvaa toimintaa, ei tässä toiminnassa syntyvää jätettä ole tarvetta luovuttaa kunnan järjestämään jätehuoltoon, jos sitä ei kerätä yhdessä kunnan vastuulle kuuluvan jätteen kanssa. Jos yhdyskuntajätteet kerätään kuitenkin yhdessä, kuuluvat ne kaikki kunnan järjestämään jätehuoltoon. Esimerkiksi, jos kiinteistöllä on sekä asumista että yritystoimintaa, ja yritykset käyttävät toiminnassaan syntyvälle yhdyskuntajätteelle samoja jäteastioita kuin kotitaloudet, kunta huolehtii koko tästä jätehuollon kokonaisuudesta.

5 § Elinkeinotoiminnan ja muun julkisen toiminnan kuin kunnan jätteiden jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden (TSV) perusteella

Jätelain 33 §:n mukaan kunnan on järjestettävä tietyin edellytyksin myös sellaisen toiminnan jätehuolto, joka ei muutoin kuulu kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään. Kunnan on järjestettävä esimerkiksi elinkeinotoiminnan taikka hyvinvointialueen, valtion tai seurakunnan kiinteistön jätehuolto, jos jätteen haltija tätä muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi pyytää ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Näin turvataan jätehuoltopalvelut näille jätteen tuottajille silloin, kun yksityistä jätehuoltopalvelua ei tietyllä alueella ole kohtuullisesti saatavilla. Käytännössä palvelun järjestää tällöin kunnallinen jäteyhtiö.

Jos toiminnanharjoittaja tarvitsee jätehuoltopalvelua kunnalta, noudatetaan palvelun tarpeesta ilmoittamiseen, palvelun pyytämiseen ja palvelusta sopimiseen jätelaissa säädettyjä menettelyjä. Koska näistä menettelyistä on määrätty jätelaissa, jätehuoltomääräyksissä viitataan tähän jätelain sääntelyyn.

Jätteen haltijan palvelupyyntöön liittyvät menettelyt ovat erilaisia riippuen tarvittavan jätehuoltopalvelun vuotuisesta arvosta ja kiireellisyydestä. Kunnalliselta jäteyhtiöltä alle 2000 euron palvelun pyytämiseen liittyvät menettelyt ovat yksinkertaisemmat kuin vähintään 2000 euron palvelun, jolloin jätteen haltijan on osoitettava mahdollinen palvelunpuutetilanne tietoalustamenettelyn avulla. Ennen kuin kunnallinen jäteyhtiö ja palveluita tarvitseva toimija voivat sopia yli 2000 euron arvoisesta vuotuisesta palvelusta, on palveluja tarvitsevan ilmoitettava palvelun tarpeestaan jätelain 143 a §:n mukaisessa jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa eli Materiaalitorilla vähintään 14 vuorokauden ajan. Ellei palvelulle ole tullut markkinoilta tarjoutua kohtuullisin ehdoin tässä määräajassa, voi jätteen haltija pyytää kunnan toissijaista palvelua tekemällä tietoalustassa TSV pyynnön. Jos jäte soveltuu kunnan jätehuoltojärjestelmään, on kunnallisen jäteyhtiön mahdollista järjestää pyydetty palvelu. Palvelusta tehdään sopimus, joka voi olla korkeintaan kolmen vuoden mittainen ja sen tulee olla määräaikaisuudesta huolimatta irtisanottavissa.

Jätteen haltijalla ei ole velvollisuutta ilmoittaa palvelun tarpeesta jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustassa, jos kunnalliselta jäteyhtiöltä hankittava palvelu on arvoltaan alle 2000 euroa vuodessa tai palvelun tarve on ylittävä ja kiireellinen.

Jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustaa eli Materiaalitoria ylläpitävät Ympäristöministeriö ja Motiva, joilta saa myös Materiaalitorin käyttöä koskevaa neuvontaa.

6 § Liittyminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toimialueen taajamissa kunnan vastuulle kuuluvan biojätteen, kartonkipakkausten, muovipakkausten, lasipakkausten ja metallin kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämisestä vastaa kunnallinen jäteyhtiö heinäkuusta 2023 alkaen ja biojätteen osalta viimeistään heinäkuussa 2024. Kunnallinen jäteyhtiö Ylä-Savon jätehuolto Oy, kilpailuttaa keskitetysti näiden jätteiden osalta kiinteistöjä varten jätteen keräyksen ja kuljetuksen.

Sekajätteiden sekä saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksissa käytössä on sen sijaan kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Jätevesilietteiden jätehuoltoa koskevat määräykset ovat jätehuoltomääräysten 8. luvussa.

Jätehuolto on järjestettävä kaikilla kiinteistöillä vähintään sekajätteelle. Kierrätettävien jätteiden ja muiden jätelajien lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteista säädetään jätehuoltomääräysten 3. luvussa.

Jätehuoltomääräyksissä on säädetty, miten jätelain mukainen liittymisvelvollisuus kunnan jätehuoltojärjestelmään tulee käytännössä kiinteistöillä järjestää. Kiinteistö voi hoitaa liittymisvelvollisuutensa kiinteistökohtaisella jäteastialla tai lähikiinteistöjen yhteisellä jäteastialla (kimppa).

Kiinteistöittäistä keräystä (ml. kimppoja) voidaan pitää liittymisessä lähtökohtana. Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus palvelee tyyppillisesti kiinteistön tarpeita parhaiten, sillä keräyspaikka sijoitetaan kiinteistölle tai sen läheisyyteen. Samoin kaikkien rivi- ja kerrostalojen sekä muiden kuin asuinkiinteistöjen on aina järjestettävä jätehuolto omalla jäteastialla tai kimppa-astialla.

Sekajätteiden osalta liittyminen kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen tapahtuu sopimalla liittymisestä jätteenkuljetusyrityksen kanssa, joka hoitaa kunnan vastuulla olevan sekajätteen kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen ja -keräyksen. Liittyminen perustuu jätelakiin ja jätehuoltomääräyksiin ja jäteastian

tyhjennysmaksu perustuu jätehuoltoviranomaisen hyväksymään jätetaksaan. Jätteen kuljetusmaksun jätteenkuljetusyritykset määrittävät itse. Osapuolet voivat tehdä palvelusta kirjallisen sopimuksen. Kiinteistön haltijan vastuulla on varmistaa, että kuljetuspalveluita tarjoava yritys kuuluu jätehuoltorekisteriin. Kuljetusyrityksen kuulumisen jätehuoltorekisteriin voi tarkistaa esimerkiksi Suomen Ympäristökeskuksen ylläpitäältä jatehuoltokompassi.fi -verkkosivulta.

Taajamissa biojätteen, kartonki-, muovi ja lasipakkausten sekä metallin osalta liittyminen kunnan järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tapahtuu ilmoittamalla liittymisestä kunnalliselle jäteyhtiölle, joka hoitaa kunnan vastuulla olevan biojätteiden ja pakkausjätteiden jätehuollon käytännön toteuttamisen. Liittyminen perustuu jätelakiin ja jätehuoltomääräyksiin, ja maksut perustuvat jätehuoltoviranomaisen hyväksymään julkisoikeudelliseen jätetaksaan, joten liittymisestä ei tehdä sopimusta.

Omakotitalojen, paritalojen, vapaa-ajan asuntojen, 1–2 asuinhuoneiston kiinteistöjen, kuten asuinkäyttöön muutettujen liikehuoneistojen rivitalojen, kerrostalojen sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjen on aina liityttävä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Mikäli tällaisen kiinteistön haltija ei jätehuoltoviranomaisen kehotuksen myötä liity kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään kaikkien vaadittujen jätelajien osalta, valvova viranomainen velvoittaa liittymiseen tarvittaessa hallintopakkokeinoja käyttäen.

Tieto kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen liittymisestä ja kiinteistön jätehuollon järjestämisestä merkitään jätelain 143 §:n mukaiseen jätehuoltoviranomaisen ylläpitämään jätehuollon asiakasrekisteriin. Jotta rekisteri pysyisi ajan tasalla, on asiakkaalle asetettu velvoite ilmoittaa sekajätteen osalta asiakasrekisteriin vaikuttavista muutoksista jätteenkuljetusyritykselle ja jätehuoltoviranomaiselle ja pakkaus- ja biojätteiden osalta kunnalliselle jäteyhtiölle tai jätehuoltoviranomaiselle.

7 § Kiinteistökohtainen jäteastia

Jätehuollon ensisijainen järjestämistapa on kiinteistökohtaisen jäteastian käyttö. Kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä tulee olla käytössään vähintään sekajätteelle tarkoitettu jäteastia. Lisäksi kiinteistöillä tulee olla käytössään jäteastiat kierrätystä varten erilliskerättäville jätelajeille, jos erilliskeräystä edellytetään jätehuoltomääräysten 14 tai 15 §:ssä.

Sekajätteelle kiinteistön haltijan on itse hankittava käsin siirrettävä enintään 660 litran suuruinen jäteastia jätehuoltomääräysten 21 §:n mukaisesti, ja sopia tyhjennyksistä kiinteistön haltijan valitsemalla, määräysten 24 §:n mukaisella tyhjennysvälillä jätteenkuljetusyrityksen kanssa.

Pakkausjätteiden ja biojätteiden erilliskeräykseen liittyessä taajamassa sijaitsevan kiinteistön haltija ottaa yhteyttä kunnalliseen jäteyhtiöön. Kunnallinen jäteyhtiö toimittaa kiinteistöille käsin siirrettävät korkeintaan 660 litran suuruiset jäteastiat jätehuoltomääräysten 21 §:n mukaisesti, ja tyhjentää ne kiinteistön haltijan valitsemalla, määräysten 24 §:n mukaisella tyhjennysvälillä.

Kiinteistön haltijan on itse järjestettävä jäteastialle määräysten 27 §:n mukainen keräyspaikka kiinteistölle. Keräyspaikka voi olla myös kiinteistön ulkopuolella (esimerkiksi pihan sijaan isomman tien varressa), jos kiinteistön haltija sopii asiasta alueen maanomistajan kanssa. Kiinteistön haltijan on laitettava kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte omaan jäteastiaan. Sellaista jätettä, joka kuljetetaan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, ei saa viedä muihin keräyspaikkoihin, kuten ekopisteisiin, jätekeskukselle tai jäteasemille.

8 § Kiinteistöjen yhteinen jäteastia (kimppa)

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen liittyminen voidaan järjestää säännöksen mukaisesti myös lähikiinteistöjen yhteisen jäteastian eli kimpan kautta. Kimppa sopii omakoti- ja paritalojen sekä vapaa-ajan

kiinteistöjen lisäksi myös asunto-osakeyhtiöille. Kimppa-astian käytön mahdollisuus on rajattu vain samalla alueella sijaitseviin lähikiinteistöihin, koska jätelain 41 §:n mukaisesti jätteet on luovutettava alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Kimpan muodostavat kiinteistöt eivät voi sen vuoksi sijaita pitkän välimatkan päässä toisistaan.

Taajamissa lähikiinteistöiksi katsotaan samassa tai viereisessä korttelissa sijaitsevat kiinteistöt. Kimpan muodostavat kiinteistöt eivät voi sijaita tämän kauempana toisistaan, koska kiinteistöt sijaitsevat taajamissa hyvin lähellä toisiaan. Haja-asutusalueella lähikiinteistöiksi katsotaan naapurit taikka tiekunnan tai muun toiminnallisen kokonaisuuden muodostavat kiinteistöt. Haja-asutusalueella lähtökohtaisesti ainakin alle viiden kilometrin päässä toisistaan sijaitsevat kiinteistöt voivat muodostaa kimpan. Olosuhteet huomioon ottaen kimpassa olevien kiinteistöjen välimatka voi olla tätä pidempikin. Esimerkiksi saman yksityistien varrella sijaitsevat kiinteistöt voivat muodostaa kimpan. Lisäksi kylätoimikunnat ovat sellaisia toiminnallisia kokonaisuuksia, jotka voivat muodostaa kimpan, ja näissä kimpoissa kiinteistöjen välimatka toisiinsa nähden voi olla viittä kilometriä pidempi, jos kimpan jäteastia on sijoitettu keskeiselle paikalle kiinteistöjen tyyppillisen kulkuyhteyden varrelle.

Silloinkin, kun kimppaa käyttää saman kiinteistön haltijan vakituinen asunto ja vapaa-ajan asunto, on pääsääntönä se, että kiinteistöjen on oltava lähikiinteistöjä. Vapaa-ajan asunnon jätehuolto ei voi säännönmukaisesti perustua jätteiden kuljettamiseen vakituiselle asunnolle. Järjestely olisi jätelain vastainen. Lisäksi on otettava huomioon, että jos vakituisen asuinkiinteistön ja vapaa-ajan kiinteistön kimpat sallittaisiin esimerkiksi saman kunnan tai jäteyhtiön alueella, jouduttaisiin tilanteeseen, jossa ulkopaikkakuntalaiset olisivat eriarvoisessa asemassa, ja näin loukattaisiin Suomen perustuslain (731/1999) 6 §:ssä jokaiselle turvattua oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun.

Poikkeuksellisesti vapaa-ajan kiinteistön jätteet voidaan kuitenkin kuljettaa alueella kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piirissä olevalle vakituiselle asuinkiinteistöille, jos kiinteistöt sijaitsevat lähellä toisiaan ja vakituisesti asutulla kiinteistöllä jätehuolto on järjestetty asianmukaisesti. Jos vakituinen asunto on asunto-osakeyhtiössä, on vapaa-ajan kiinteistön jätteiden kuljettamiselle vakituisen asunnon käyttämään jäteastiaan saatava asunto-osakeyhtiön lupa. Jos vakituinen asuinkiinteistö käyttää kimppa-astiaa, on vapaa-ajan asunnon jätteiden kuljettamiselle kimppa-astiaan oltava kimpan yhteyshenkilön suostumus.

Kun sekajätekimppa perustetaan, kiinteistön haltijat sopivat tästä yhdessä. Tämän jälkeen kimpasta ilmoitetaan kirjallisesti jätehuoltolautakunnalle, jotta jätehuollon asiakasrekisteriin saadaan riittävät ja oikeelliset tiedot kimpan perustamiseksi. Jotta jätehuollon asiakasrekisteri pysyy ajan tasalla, on myös kimpassa tapahtuvista muutoksista ilmoitettava määräyksen mukaan jätehuoltolautakunnalle ja jätteenkuljetusyritykselle.

Kun kiinteistön haltijat taajamissa sopivat yhdessä jätekimpan perustamisesta erilliskerättäville jätelajeille, kuten kartonki-, muovi- ja lasipakkauksille tai metallille tehdään kimpasta ilmoitus kirjallisesti kunnalliselle jäteyhtiölle. Ilmoitus tehdään, jotta jätehuollon asiakasrekisteriin saadaan riittävät ja oikeelliset tiedot kimpan perustamiseksi. Jotta jätehuollon asiakasrekisteri pysyy ajan tasalla, on myös kimpassa tapahtuvista muutoksista ilmoitettava määräyksen mukaan kunnalliselle jäteyhtiölle.

Kimpoilla on aina oltava nimettynä yhteyshenkilö, josta käytetään viestinnässä myös nimitystä kimppaisäntä tai kimppaemäntä. Yhteyshenkilön avulla varmistetaan, että jätehuoltoviranomaisella ja jäteyhtiöllä on tiedossa henkilö, joka on tietoinen kimppaan kuuluvista osakkaista. Koska kimpasta sovitaan kiinteistön haltijoiden kesken, ei siihen voida liittyä ilman, että liittymisestä on kimpan eli käytännössä yhteyshenkilön suostumus. Kimpan yhteyshenkilö huolehtii tarvittavasta kimpan osakkaiden tiedottamisesta, ja häneen voidaan olla yhteydessä asioissa, jotka liittyvät kimppaan sekä sen jäteastioihin ja keräyspaikkaan.

Yhteyshenkilö tilaa sekajätekimpalle jätteenkuljetusyrittäjältä kimppa-astian tyhjentämisen ja jätteenkuljetuksen. Pakkausjäte- ja biojätekimpoille tyhjennys ja jätteenkuljetus tilataan kunnalliselta jäteyhtiöltä. Sekajätteelle kiinteistön haltija hankkii kiinteistöille käsin siirrettävät enintään 660 litran suuruiset jäteastiat jätehuoltomääräysten 21 §:n mukaisesti. Pakkausjäte- ja biojätekimpoille kunnallinen jäteyhtiö toimittaa

kiinteistöille käsin siirrettävät enintään 660 litran suuriset jäteastiat jätehuoltomääräysten 21 §:n mukaisesti. Kimpan osakkaiden on itse järjestettävä jäteastialle määräysten 27 §:n mukainen keräyspaikka.

Useimmiten kimppa-astiaa käytetään sekajätteen keräämiseen. Lisäksi kimpussa voidaan kerätä kierrätettäviä jätteitä, eli biojätettä, kartonkipakkauksia, muovipakkauksia, lasipakkauksia ja metallia, jos kimpan keräyspaikka sijaitsee taajamassa. Yhteinen jäteastia on käytännöllinen tapa esimerkiksi biojätteen erilliskeräykseen taajamien omakotitalojen, paritalojen tai pienten rivitalojen kesken, koska yksittäisellä kiinteistöllä biojätettä voi syntyä vähän vaadittuun tyhjennysväliin nähden.

Kun kimppa-astia on järjestetty kiinteistöittäisesti kuljetettavalle, kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvalle jätteelle, jätteet on kiinteistöltä toimitettava kimppa-astiaan. Sekajätteen osalta määräyksessä on asetettu vähimmäistilavaraus kimppa-astialle. Vaatimuksella varmistetaan, että kimppa-astian tilavuus vastaa kiinteistöllä syntyvää jätemäärää, eikä yhteisen astian käyttö aiheuta epäasianmukaista jätteiden käsittelyä tai roskaantumista. Tilavaraus on asetettu kuitenkin sen verran alhaiseksi, ettei vaadita ylisuuria kapasiteetteja huomioiden eri talouksien tuottamat erisuuriset jätemäärät. Asetetulla kapasiteetilla esimerkiksi yhtä 240 litran jäteastiaa, joka tyhjennetään neljän viikon välein, voi käyttää jopa neljä taloutta. Tyypillisesti kuitenkin jätettä syntyy huomattavasti tätä enemmän, jolloin kapasiteettiakin on oltava enemmän.

Sekajätteen lisäksi vähimmäistilavaraus on asetettu biojätteelle. Jos kimppa-astia on järjestetty muiden kierrätettävien jätteiden keräystä varten, on astiatilavuutta oltava niin paljon, ettei kierrätettäviä jätteitä ohjaudu ylitäytön vuoksi sekajätteen joukkoon.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi puuttua kimppa-astian käyttöön, mikäli käytöstä aiheutuu roskaantumista taikka haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jos esimerkiksi asetettu tilavarausvarauskaan ei riitä haittojen ehkäisemiselle, ympäristönsuojeluviranomainen voi velvoittaa astiakoon kasvattamiseen tai tiheämpään tyhjennysväliin. Myös jätehuoltoviranomainen voi antaa kimppaa koskevia ohjeita ja voi päätöksellään lakkauttaa kimppa-astian käytön kokonaan tai osittain, jos kimppa-astian ylläpidossa ja käytössä on toistuvia laiminlyöntejä.

9 § Korttelikohtaiset ja muut vastaavat järjestelmät

Korttelikeräysjärjestelmiä eli asuntoaluekohtaisia jätteenkeräysjärjestelmiä voidaan järjestää uusille asuinalueille. Näissä järjestelmissä käytetään korttelikohtaisia tai usean korttelin yhteisiä vastaanottopaikkoja yhdyskuntajätteelle. Järjestelmillä pyritään kierrätysasteen kasvattamiseen, ympäristöhaittojen minimointiin ja jätehuollon tehokkaaseen toteuttamiseen.

Toimiakseen korttelikeräys vaatii jätteistöitä varten tehdyn aluevarauksen asemakaavassa tai muussa alueen käyttöä ohjaavassa suunnitelmassa sekä selkeän vastuutahon investoinnille. Korttelikeräyksellä voidaan tavoitella kustannussäästöjä, kuljetusten tehostumista, liikenneturvallisuutta, viihtyvyyttä ja kierrätysasteen kasvua. Parhaiten korttelikeräys palvelee asukkaita alueella, jossa taajama-aste on korkea ja suurin osa asukkaista asuu alle viiden huoneiston asuintaloissa.

Kierrätettävien jätteiden korttelikeräyksellä voidaan edistää erilliskerättävien jätteiden keräystä, vaikka sekajäte haettaisiinkin edelleen kiinteistöiltä.

Korttelikohtaisissa ja muissa vastaavissa järjestelmissä käytetään esimerkiksi korttelikohtaisia vastaanotto- paikkoja yhdyskuntajätteelle. Putkikeräysjärjestelmässä nämä vastaanotto- paikat ovat järjestelmän syöttö- paikkoja, muissa korttelikohtaisissa järjestelmissä ne voivat olla esimerkiksi yhteisiä syväkeräyssäiliöitä. Ky- seessä ei ole siis kiinteistöllä sijaitseva vastaanotto- paikka, vaan eräänlainen yhteisastia.

Korttelikohtaiset järjestelmät voidaan tulkita kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen muodoksi, jossa liittymisvelvoite hoidetaan liittymällä järjestelmän käyttäjäksi, kunhan astia sijaitsee kohtuullisen kävelymatkan (enintään muutama sata metriä) päässä jokaiselta keräykseen osallistuvalla kiinteistöltä. Jotta järjestelmä on toimiva, kaikkien alueen kiinteistöjen on liityttävä nimenomaan alueella olevan järjestelmän käyttäjiksi. Jos tällaista velvoitetta ei olisi ja samalle alueelle järjestettäisiin myös kiinteistökohtaisia jäteastioita, ei saavutettaisi niitä tehokkuus- ja ympäristöhyötyjä, joita keskitetyillä ratkaisuilla tavoitellaan. Uusilla alueilla velvoite liittyä keskitettyyn jätteenkeräysjärjestelmään annetaan tyyppillisesti myös tontinluovutus sopimusten ehdoissa.

10 § Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden kuljettaminen

Kaikkia jätteitä ei voida kuljettaa pakkaavilla jäteautoilla toteutettavassa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa tai vastaanottaa ekopisteissä. Tällaisia kokonsa, määränsä tai muun vastaavan ominaisuuden vuoksi tavanomaiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomia jätteitä ovat esimerkiksi käytöstä poistetut huonekalut ja muut suurikokoiset esineet sekä puutarha- ja remonttijätteet. Jätteen haltija vastaa tällaisten jätteiden kuljettamisesta itse tai tilaamalla esimerkiksi jätteenkuljetusyrityksen mahdollisesti tarjoaman erillisen noutopalvelun. Kun kuljetus on ammattimaista, on kuljettajan oltava hyväksytty jätehuoltorekisteriin. Jos kuljetus ei ole ammattimaista (esim. tuttavan tarjoama kuljetusapu), ei jätehuoltorekisteriin merkitsemistä tarvita.

Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomia jätteitä ei saa laittaa kiinteistökohtaiseen jäteastiaan tai kimppu-astiaan, eikä niitä voi viedä myöskään ekopisteeseen. Työturvallisuuden ja jätteiden keräyksen toimivuuden vuoksi jätteenkuljettaja voi kieltäytyä sellaisen jäteastian tyhjentämisestä, johon on sijoitettu tällaista jätettä. Jos kuljettaja ei voi tyhjentää jäteastiaa, on kiinteistön haltijan itse huolehdittava jäteastian tyhjentämisestä, jätteenkuljetuksen tilaamisesta ja jätteiden kuljettamisesta sellaisin välinein, jotka mahdollistavat turvallisen ja haittoja aiheuttamattoman kuljetuksen.

11 § Jätteiden vastaanottopaikat

Kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätteet on toimitettava kunnallisen jäteyhtiön osoittamiin paikkoihin. Velvoite on asetettu, jotta jätteet ohjautuvat asianmukaisesti niille tarkoitettuun käsittelyyn.

Vastaanottopaikkoja jätteille, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, ovat kunnallisen jäteyhtiön järjestämät paikat, kuten jätekeskus ja jäteasemat. Ylä-Savon jätekeskuksella ja paikallisilla jäteasemilla vastaanotetaan vaarallisia jätteitä sekä isokokoisia jäte-esineitä ja muita jäte-eriä, joita ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa (esim. rakennus- ja remontointijätteitä). Jäteasemilta jätteet ohjautuvat asianmukaiseen jatkokäsittelyyn. Kunnallisen jäteyhtiön lisäksi kunnat ylläpitävät vastaanottopaikkoja puutarhajätteelle.

Tuottajavastuunalaiset jätteet toimitetaan tuottajien järjestämiin vastaanottopaikkoihin tai kunnallisen jäteyhtiön järjestämiin täydentäviin vastaanottopaikkoihin, joista jätteet toimitetaan tuottajan järjestämään jätehuoltoon. Tuottajavastuunalaisia jätteitä ovat esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkaromu sekä akut ja paristot. Myös pakkaukset kuuluvat tuottajavastuulle, ja siltä osin kuin niitä ei kerätä kiinteistöittäisesti, ne toimitetaan tuottajan tai kunnallisen jäteyhtiön järjestämiin ekopisteisiin.

Kunnallisen jäteyhtiön on pidettävä yllä ajantasaista listaa järjestämistään vastaanottopaikoista. Lista kunnallisen jäteyhtiön osoittamista vastaanottopaikoista on saatavana internet-sivustolla www.kierratys.info. Sivustolla on saatavissa tietoa sekä kunnallisen jäteyhtiön että tuottajien järjestämistä keräyspisteistä. Näin asiakas saa kätevästi tiedon siitä, mikä on kunkin jätelajin oikea vastaanottopaikka.

Jätteiden toimittaminen yleisille vastaanotto- ja käsittelypaikoille on määräyksessä sallittu vain paikan pitäjän antamien ohjeiden mukaisesti ja ilmoitettuna aukioloaikoina. Muina aikoina jätteitä ei voida tuoda, jottei niistä aiheudu roskaantumista tai muuta haittaa. Erilaatuiset jätteet on sijoitettava niille osoitettuihin paikkoihin, jotta jatkokäsittelystä voidaan vaivattomasti huolehtia.

Vastaanotto- ja käsittelypaikkaan saa toimittaa ainoastaan sellaista jätettä, joka on vastaanotto tai -käsittelypaikan vastaanottoehtojen mukaista tai joille on varattu vastaanottopaikassa oma jäteastia. Vastaanotto- tai käsittelypaikka voi kieltäytyä vastaanottamasta sinne soveltumatonta jätettä, sillä vastaanottopaikkaan soveltumattoman jätteen kuljetuksen ja käsittelyn järjestäminen voi aiheuttaa merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia ja haittoja vastaanottopaikan toiminnalle.

3. Luku Jätteiden kerääminen kiinteistöllä

12 § Kiinteistöllä erikseen kerättävät jätelajit

Jätehuoltomääräyksissä veloitetaan jätteen haltijat erottamaan materiaalina kierrätyskelpoiset jätteet energiana hyödynnettävästä sekajätteestä ja toimittamaan ne joko kiinteistön jäteastioihin tai alueellisiin keräyspisteisiin sen mukaan mitä myöhemmän määräyksissä on kiinteistökohtaisesta erilliskeräyksestä määrätty.

Määräyksessä on asetettu yleinen jätteiden lajitteluvollisuus, joka koskee kaikkia siltä osin kuin eri jätelajeille on järjestetty erilliskeräystä kiinteistöittäisesti, korttelikeräyspisteissä, ekopisteissä tai muissa alueellisissa keräyspisteissä. Lajittelu- ja erilliskeräysveloitteet edistävät jätelain mukaisen etusijajärjestyksen toteutumista ja jäteasetuksen mukaisen kierrätystavoitteen täyttymistä. Jätteet tulee lajitella ja toimittaa etusijajärjestyksen mukaisesti materiaalihyötykäyttöön, jotta säästetään luonnonvaroja ja vähennetään jätteistä aiheutuvia haittoja.

Taajamissa asumisessa tai kunnan palvelu- ja hallintotoiminnoissa syntyneet biojätteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämistä vastuulle. Biojäte on lajiteltava erikseen kiinteistöillä, jotka kuuluvat biojätteen kiinteistöittäisen erilliskeräyksen piiriin. Biojätteelle voidaan järjestää myös kompostointi kiinteistöillä. Kun kiinteistön haltija ilmoittaa kompostoivansa biojätteet, on biojäte lajiteltava ja laitettava kompostoriin. Biojätteen erilliskeräys- tai kompostointivelvoite ei koske kuitenkaan kaikkia kiinteistöjä. Niillä kiinteistöillä, joilla ei ole käytössä biojätteen erilliskeräystä, eikä sitä myöskään kompostoida, biojäte laitetaan sekajäteastiaan.

Sekajätteestä erikseen lajiteltavia pakkausjätteitä ovat kartonki-, muovi-, lasi- ja metallipakkausjätteet. Jäte-laissa on määrätty tuottajien ja kuntien yhteistoiminnasta pakkausjätteiden keräämisessä kiinteistöiltä (49 a ja 49 b §). Yhteistoiminta toteutetaan niin, että kunta järjestää kierrätyskelpoisen pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen taajamien kiinteistöiltä tuottajien järjestämään käsittelyyn ja kierrätykseen. Kun keräys on järjestetty kiinteistöittäisesti, laitetaan lajitellut jätteet kiinteistön jäteastioihin. Kiinteistökohtaisen kuljetuksen ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen pakkausjätteiden keräys järjestetään pääsääntöisesti ekopisteissä, joita järjestää alueella Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy ja Ylä-Savon jätehuolto. Ekopisteiden sijainnit ovat osoitteessa www.kierratys.info.

Tekstiilijäte toimitetaan Ylä-Savon jätehuolto Oy:n järjestämiin keräyspisteisiin.

Paperijätteen jätehuolto on kokonaan tuottajien järjestämää. Jos kiinteistöillä on käytössään paperintuottajien järjestämä paperinkeräysastia, on paperijäte laitettava siihen. Muutoin kiinteistöjen käytössä on tuottajien järjestämä paperijätteen alueellinen keräys. Keräys on järjestetty tavallisesti ekopisteille, joilla kerätään muitakin kierrätettäviä jätteitä.

Jotta kierrätettävät jätteet saadaan hyödynnettyä materiaalina, on lajittelussa noudatettava lajitteluohjeita. Pakkausjätteiden osalta noudatetaan tuottajien lajitteluohjeita, jotka löytyvät Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n internet-sivuilta www.rinkiin.fi. Kunnallisen jäteyhtiön, Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n lajitteluohjeet ovat näiden ohjeiden kanssa yhtenäiset. Kartongin, lasin ja muovin keräykseen ei saa laittaa muita kuin pakkauksia, jotta varmistetaan jätelajin soveltuvuus tuottajan järjestämään kierrätykseen. Metallin osalta keräykseen otetaan vastaan sekä metallipakkaukset että muu asumisessa syntyvä pienmetalli. Jos lajitteluohjeet muuttuvat, noudatetaan uusia ohjeita.

Myös muut tuottajavastuunalaiset jätteet kuin pakkausjätteet ja paperi on kerättävä erikseen ja toimitettava tuottajan järjestämään vastaanottoaikaan. Tuottajavastuunalaisia jätteitä ovat esimerkiksi paristot ja akut, sähkö- ja elektroniikkaromu ja ajoneuvojen renkaat. Kun ne toimitetaan tuottajien vastaanottoon, ne saadaan asianmukaiseen jatkokäsittelyyn. Pantilliset juomapakkaukset on toimitettava näitä varten järjestettyihin palautuspisteisiin, josta ne saadaan toimitettua uusio- tai materiaalihyötykäyttöön.

Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet on kerättävä erikseen ja toimitettava käsiteltäväksi jätehuoltomääräysten luvussa 10 annettujen määräysten mukaisesti, sillä nämä jätteet voivat aiheuttaa terveys- ja ympäristöhaittoja, jos ne laitetaan sekajätteen joukkoon.

Puutarhajäte, risut ja oksat sekä käsittelemätön puujäte, joita ei käsitellä omatoimisesti kiinteistöllä jätehuoltomääräysten mukaisesti, on toimitettava säännöksen mukaisesti kunnan tai Ylä-Savon jätehuollon osoittamaan vastaanottoaikaan. Jätteiden sallitusta omatoimisesta käsittelystä, kuten puhtaan puun polttamisesta kiinteistön tulisijoissa ja puutarhajätteen kompostoinnista, on säännökset jätehuoltomääräysten 17 ja 18 §:ssä.

Rakennus- ja purkujätteelle annetaan jäteasetuksessa (26 §) määrän ja haitallisuuden vähentämiseen ja käsittelyyn liittyviä määräyksiä sekä erilliskeräysvelvoitteita (27 §), jotka koskevat niin elinkeinotoimintaa kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Asuinkiinteistöillä syntyvä rakennus- ja purkujäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että se on peräisin kotitalouden pienimuotoisesta omatoimisesta rakennus- ja purkutoiminnasta. Tämä jäte tulee toimittaa Ylä-Savon jätehuollon ylläpitämälle jätekeskukselle. Mikäli remontointipalveluita tarjoava yritys vastaa asuinkiinteistöllä syntyvän rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta, on se elinkeinotoiminnan jätettä, eikä siitä voida antaa jätehuoltomääräyksissä määräyksiä.

13 § Sekajäte

Etusijajärjestyksen noudattamiseksi on tärkeää, että yhdyskuntajätteestä saadaan syntypaikkalajittelun ja erilliskeräyksen kautta eroteltua kaikki kierrätyskelpoiset jakeet. Vaikka jätteet lajitellaan huolellisesti, syntyy kiinteistöillä aina myös sellaista jätettä, jolle ei ole järjestetty erilliskeräystä kiinteistöittäisesti tai ekopisteissä. Kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä onkin oltava sekajätteelle kiinteistökohtainen jäteastia tai kimppa-astia. Muihin pisteisiin sekajätettä ei voi toimittaa.

Sekajäte ohjautuu energiahyötykäyttöön. Sekajäte poltetaan Riikinvoiman ekovoimalaitoksessa, jossa tuotetaan sähköä ja lämpöä. Tämän vuoksi sekajätteen joukkoon ei saa laittaa energiahyödyntämiseen soveltumattomia jätteitä. Esimerkiksi sekajätteen joukossa oleva metalli kasvattaa tuhkamäärää ja sen metallipitoisuutta, kuluttaa laitteistoa sekä lisää tukosriskiä polttoaineen käsittelyssä. Lasi ja keramiikka kasvattavat nekin tuhkamäärää ja lisäävät laitteiston kulumista. PVC-muovi ei sovellu energiana hyödynnettäväksi, sillä sen sisältämä kloori tuottaa palatessaan myrkyllisiä klooriyhdisteitä. PVC-muovia on tyypillisesti esimerkiksi sadevaatteissa, vahakankaissa, suihkuverhoissa, toimistomapeissa ja muovitaskuissa, uimarenkaissa ja muissa puhallettavissa leluissa sekä muovimatoissa ja muoviputkissa.

Säännöksessä on mahdollistettu poikkeaminen siltä osin, kun kyseessä ovat yksittäiset pienet palamattomat jätteet, joille ei ole järjestetty erilliskeräystä kiinteistöittäisesti tai ekopisteissä. Sekajäteastiaan saa siis laittaa yksittäisiä lasi- ja posliiniastioiden sirpaleita ja yksittäisiä pieniä PVC-muovisia esineitä, sillä olisi kohtuutonta vaatia toimittamaan tällaisia pieniä erinä erikseen jätekeskukselle tai jäteasemalle. Suuremmat erät (esimerkiksi rikkoutuneet ikkunat tai PVC-tuotteiden erät) on kuitenkin toimitettava kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan paikkaan, koska poltossa ne aiheuttavat haittaa. Lasipakkauksia ja metallia ei sekajäteastiaan saa laittaa edes pieniä määriä, koska ne voi toimittaa vaivattomasti joko kiinteistöllä olevaan erilliskeräykseen tai ekopisteeseen. Vaarallisia jätteitä ei saa missään tapauksessa laittaa sekajäteastiaan. Sekajäteastiaan kuuluvat jätteet on listattu tarkemmin jätehuoltomääräysten 23 §:ssä.

14 § Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden kiinteistökohtaiset erilliskeräysvelvoitteet

Asumisessa syntyvien kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteiden pohjana on jäteasetuksessa (978/2021) säädetyt velvoitetasot. Asetuksen mukaan taajama-alueilla, vähintään viiden huoneiston asuin-kiinteistöillä, on asumisessa syntyvät bio- ja pakkausjätteet sekä pienmetalli lajiteltava ja erilliskerättävä omiin kiinteistökohtaisiin jäteastioihin. Lisäksi asetuksen mukaan biojätteen erilliskeräys on laajennettava koskemaan kaikkia asuin-kiinteistöjä yli 10 000 asukkaan taajamissa.

Jätehuoltomääräysten mukaan biojäte on erilliskerättävä kaikissa jätehuoltoviranomaisen määrittelemissä taajamissa sellaisilta kiinteistöiltä, joissa on vähintään viisi asuinhuoneistoa. Tätä laajempi jokaista asuin-kiinteistöä koskeva biojätteen erilliskeräysvelvoite on asetettu jäteasetuksen 17 §:n mukaisesti yli 10 000 asukkaan taajamaan eli lisälmen keskeiselle kaupunkialueelle. Biojätteen laaja erilliskeräysvelvoite tulee voimaan jätehuoltomääräysten 49 §:n mukaisesti 19.7.2024.

Biojätteen erilliskeräyksen vaihtoehtona on kompostointi. Mikäli kiinteistöllä kompostoidaan biojätteet, on kompostoinnissa noudettava jätehuoltomääräysten 17 §:ää. Jotta kompostointi voisi korvata kokonaan biojätteen erilliskeräyksen sellaisilla kiinteistöillä, joita keräysvelvoite koskee, on kompostoinnista huolehdittava ympärivuotisesti. Jos biojäte esimerkiksi kompostoidaan kiinteistöllä vain kesäaikaan, on biojätteen erilliskeräys järjestettävä talviajalle.

Pakkausjätteet ja muu samaa materiaalia oleva jäte eli kartonki-, muovi- ja lasipakkaukset sekä metalli on erilliskerättävä jäteasetuksen 18 ja 19 §:n ja näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti kaikilta vähintään viiden asuinhuoneiston kiinteistöiltä taajamissa. Jätehuoltomääräysten 49 §:n siirtymäsäännöksen mukaisesti nämä erilliskeräysvelvoitteet tulevat voimaan 1.7.2023 niillä kiinteistöillä, joita keräysvelvoitteet eivät ole vielä aiemmin koskeneet.

Biojätteen ja pakkausjätteiden erilliskeräysvelvoitteet koskevat sekä vakituisesti asuttuja kiinteistöjä että sellaisia vapaa-ajan kiinteistöjä, joilla on vähintään viisi lomahuoneistoa tai vapaa-ajan asuinrakennusta. Yksikkö, johon erilliskeräyksen velvoitteet kohdistuvat, on kiinteistö. Kiinteistön käsitettä tulkitaan jäteasetuksen 17 §:n perustelujen mukaisesti jätteen keräyksen järjestämisen näkökulmasta. Tällöin kiinteistöllä sijaitseviksi katsottavien huoneistojen lukumäärä ei ole jokaisessa tilanteessa yhteneväinen esimerkiksi kiinteistörekisteriin merkittyjen kiinteistöyksikköä koskevien tietojen kanssa, vaan merkitystä voidaan antaa myös kiinteistön ja sillä sijaitsevien rakennusten omistus- ja hallintasuhteille sekä jättepistettä käytännössä käyttävien asuinhuoneistojen lukumäärälle. Olennaista on, että kiinteistö muodostaa jätehuollon järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Käytännössä samalla tontilla voi esimerkiksi olla viisi omakotitaloa tai paritaloa, mutta ilman asunto-osakeyhtiömuotoa. Jos kullakin talolla on oma jättepisteensä, rinnastuu tilanne omalla tontilla sijaitseviin yksittäisiin omakotitaloihin tai paritaloihin, eivätkä vähintään viidelle asuinhuoneistolle säädetyt erilliskeräysvelvoitteet koske tontilla sijaitsevia taloja. Toisaalta erilliskeräysvelvoite koskee niitä asunto-osakeyhtiöitä, joissa samaa jättepistettä käyttää vähintään viisi asuinhuoneistoa,

riippumatta siitä, muodostuuko asunto-osakeyhtiö erillispientaloista tai esimerkiksi rivitaloista. Säännöksen mukaisen huoneistorajan laskennassa ei ole merkitystä sillä, kuinka monen tontin alueelle asunto-osakeyhtiöön kuuluvat rakennukset sijoittuvat.

Kierrätettävien jätteiden erilliskeräysveloitteet koskevat taajamia. Jäteasetuksessa taajamalla tarkoitetaan rakennusryhmää, jossa on vähintään 200 asukasta ja jossa rakennusten välinen etäisyys on yleensä enintään 200 metriä. Näissä jätehuoltomääräyksissä taajamarajauksen pohjana on käytetty tätä virallista taajama-aineistoa (lähteenä Suomen ympäristökeskuksen yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä YKR). Lisäksi rajauksissa on otettu huomioon alueiden asemakaavoitus sekä tieverkosto. Taajamat onkin rajattu osin poiketen YKR-taajamarajauksesta niin, että niihin on sisällytetty tiheimmin rakennetut, pääosin asemakaavoitetut alueet ja muut hyvin tiheästi rakennetut alueet, jolla on pääosin kuntien ylläpitämä katuverkosto. Sellaisia taajamien reuna-alueita, joilla asutus on maaseutumaisempaa ja joilla on jätteenkuljetuksen logistiikan kannalta haastavaa yksityistieverkostoa, on rajattu veloitteiden ulkopuolelle.

Vähintään viiden huoneiston kiinteistöt sijaitsevat lähes poikkeuksetta rajatuilla taajama-alueilla eli keräysveloitteet tulevat koskemaan niitä. Muutamat yli viiden asuinhuoneiston kiinteistöt tulevat jäämään erilliskeräysveloitteen ulkopuolelle, koska ne eivät sijaitse taajamissa.

Keräyspaperi kuuluu tuottajavastuun piiriin ja sen keräyksestä on säädetty erikseen jätelaissa. Jätelain 49 §:n mukaisesti tuottajan on järjestettävä paperin kuljetus maksutta kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta, jos kiinteistö sijaitsee muualla kuin pientalo tai haja-asutusalueella. Jätelain 50 §:n mukaan kiinteistön haltijan on järjestettävä keräyspaperin keräystä varten tarvittavat tilat kiinteistölle. Velvollisuus ei kuitenkaan koske pientaloja tai muita vastaavia kiinteistöjä eikä haja-asutusalueella sijaitsevia kiinteistöjä. Käytännössä siis taajamien asunto-osakeyhtiöt ovat paperin kiinteistöittäisen keräyksen piirissä. Muutoin paperinkeräys on järjestetty alueellisissa paperinkeräyspisteissä.

Kunnallinen jäteyhtiö järjestää biojätteen, kartonkipakkausten, muovipakkausten, lasipakkausten ja metallin keräyksen ja kiinteistöittäisen kuljetuksen jätehuoltoviranomaisen rajaamalla taajama-alueilla. Nekin kiinteistöt, joita em. kierrätettävien jätteiden erilliskeräysveloitteet eivät koske, voivat taajamissa liittyä Ylä-Savon jätehuollon järjestämään erilliskeräykseen vapaaehtoisesti.

Taajamissa biojätteen, kartonkipakkausten, muovipakkausten, lasipakkausten ja metallin keräyspalvelu tilataan aina kunnalliselta jäteyhtiöltä. Nekin kiinteistöt, joita hyötyjätteiden erilliskeräysveloite ei koske, voivat siis ottaa vapaaehtoisesti hyötyjätteiden keräyksen kunnalliselta jäteyhtiöltä. Keräystä ei voi ottaa miltään muulta taholta. Haja-asutusalueilla kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen ulkopuolella kierrätettävien jätteiden vapaaehtoiseen keräykseen voi liittyä sopimalla asiasta yksityisen jätteenkuljetusyrityksen kanssa. Haja-asutusalueilla biojätteet on suositeltavaa kompostoida ja muut kierrätettävät jätteet toimittaa ekopisteisiin.

15 § Muilla kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevilla kiinteistöillä syntyvien kierrätettävien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysveloitteet

Määräyksissä on asetettu jäteasetuksen kanssa yhteneväiset erilliskeräysveloitteet myös muille kuin asuin-kiinteistöille. Jätehuoltomääräysten mukaiset erilliskeräysveloitteet koskevat kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piirissä olevia kiinteistöjä, kuten kuntien virastoja, kouluja ja päiväkoteja. Veloitteita sovelletaan myös asuntoloihin ja muuhun vastaavaan asumiseen sellaisissa tilanteissa, joissa asuinhuoneistojen määrä alittaa 14 §:ssä asetetun lukumäärän, mutta asukkaita on niin paljon, että jätteitä kuitenkin syntyy 15 §:ssä säädettyjä määriä.

Erilliskeräysvelvoitteet on asetettu em. kiinteistöille kertymän mukaisesti (kg /viikko). Biojätteelle keräys on oltava aina, kun kiinteistöllä on ruoan valmistusta, ruokala tai ravintola taikka biojätettä syntyy muutoin merkittäviä määriä eli vähintään 10 kg viikossa. Tämä tarkoittaa noin 50 litraa biojätettä viikossa. Biojätettä koskien on otettava huomioon erilliskeräysvelvoitteiden lisäksi jätelain ja jäteasetuksen mukaiset elintarvikejätteen ehkäisy- ja kirjanpitovelvoitteet. Elintarvikealan toimijoiden eli esimerkiksi ravitsemuspalvelujen on jäteasetuksen 29 §:n mukaan luovutettava käyttämättä jääneet elintarvikkeet uudelleenjakeluun ensisijaisesti ihmisravinnoksi, jos se voidaan tehdä elintarvikeeturvallisuuksi vaarantamatta ja kohtuullisin kustannuksin. Kun biojätettä syntyy, on toimijoiden pidettävä kirjaa elintarvikejätteen määrästä ja käsittelystä jätelain 118 a §:n ja jäteasetuksen 34 §:n mukaisesti.

Biojätteen lisäksi erilliskeräysvelvoitteet on asetettu lasipakkauksille ja metallille sekä muovi- ja kartonkipakkauksille. Lasipakkauksille ja metallille keräys on oltava järjestettynä, jos niitä syntyy vähintään 2 kg viikossa. Tämä tarkoittaa noin 5–10 litraa. Muovi- ja kartonkipakkauksille erilliskeräysvelvoitteen rajana on vähintään 5 kg:n kertymä viikossa. Tämä tarkoittaa noin parin sadan litran kertymää (tilavuuspainoon vaikuttaa paljon se, miten tiiviisti muovi- ja kartonkipakkausjätteet ovat jäteastiassa).

Kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteet ovat voimassa jätehuoltoviranomaisen määrittelemissä taajamissa. Näin erilliskeräys on logistisesti ja ympäristön kannalta järkevää.

Samoin kuin asuinkiinteistöt, myös muut kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat kiinteistöt voivat ottaa taajamissa ja muualla vapaaehtoisena erilliskeräyksen. Taajamissa kuljetuksista sovitaan kunnallisen jäteyhtiön kanssa ja taajamien ulkopuolella yksityisten jätteenkuljetusyritysten kanssa.

Vaikka jätehuoltomääräysten mukaiset erilliskeräysvelvoitteet eivät koske elinkeinonharjoittajia ja muita kunnan jätehuollon järjestämismääräysten mukaisia toimijoita, on huomattava, että jäteasetuksessa säädetään niille täysin vastaavat erilliskeräysvelvoitteet. Kaikkien jätteen tuottajien on noudatettava jäteasetuksen mukaisia velvoitteita.

16 § Energiajäte

Määräyksissä kielletään yksiselitteisesti energiajätteen keräys koskien kunnan jätehuollon järjestämismääräysten piiriin kuuluvia kiinteistöjä siltä osin kuin kyseessä on yhdyskuntajäte. Etusijajärjestyksen mukaisesti jätteet tulee energiahyödyntämisen sijasta käyttää hyödyksi materiaalina, kun tämä on kokonaisuuden kannalta järkevää. Mikäli energiajätettä on kerätty, on energiajakeeseen aikaisemmin laitettut hyötyjättejakeet kerättävä erikseen näiden jätehuoltomääräysten 14 ja 15 §:n mukaisesti. Näin se saadaan etusijajärjestyksen mukaisesti materiaalihyötykäyttöön. Energiajakeeseen aiemmin lajiteltu kierrätyskelvoton jäte on sen sijaan laitettava sekajäteastiaan, josta se toimitetaan kunnallisen jäteyhtiön järjestämään energiahyötykäyttöön. Päällekkäistä energiajätteen ja energiaksi toimitettavan sekajätteen keräystä ei ole sen aiheuttamien ylimääräisten ympäristövaikutusten ja kustannusten vuoksi järkevää tehdä.

4. Luku Omatoiminen käsittely ja hyödyntäminen

17 § Kompostointi

Biohajoavat elintarvike- ja puutarhajätteet on suositeltavaa kompostoida kiinteistöllä, jos kiinteistö ei ole biojätteen erilliskeräyksen piirissä. Kompostoinnilla biojätteet saadaan hyödynnettyä kiinteistöllä. Jätehuoltomääräyksissä mahdollistetaan biojätteen kompostointi, kun se tehdään säännöksen mukaisesti siten, ettei haittoja aiheudu. Kompostointiin ei kiinteistöillä velvoiteta, sillä väärin hoidettuna kompostoinnista voi olla enemmän haittaa kuin hyötyä. Kompostiin saa laittaa vain maatuvaan jätettä, koska vain tällainen jäte voidaan

kompostoimalla käsitellä haitattomaksi. Kompostoriin ei saa kuitenkaan laittaa vieraslajeiksi luokiteltuja kasveja tai niiden osia, jotteivat ne pääse leviämään kompostimullan mukana. Vieraslajit on lueteltu kansallisessa vieraslajiluettelossa (vieraslajit.fi). Vieraslajien oikeasta käsittelystä saa tietoa kunnalliselta jäteyhtiöltä.

Biojätteen kompostointia varten on määräyksen mukaan oltava suljettu kompostori eli siinä on oltava pohjalevy tai -verkko sekä kansi. Pohjalevy tai -verkko estää haittaeläinten, kuten jyrsijöiden, pääsyn kompostoriin. Kansi ehkäisee mahdollisia kompostoinnin hajuhaittoja, suojaa kompostia haittaeläimiltä ja estää sadevesien hallitsemattoman pääsyn kompostoriin. Kompostorin tulee olla ilmastoitu, mutta ilmastointiaukkojen koon ei tule olla yli 7 mm, jotta kompostoriin ei pääse haittaeläimiä. Ympäri vuoden käytettävän kompostorin on suositeltavaa olla lämpöeristetty, mutta tätä ei vaadita, jos kompostori täyttää muutoin edellä esitellyt vaatimukset. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, että kompostorin tilavuuden tulee olla riittävä kaikille kiinteistöllä syntyville biojätteille huomioiden talviaikaan tapahtuva hidastuminen tai pysähtyminen kompostoitumisessa. Elintarvikkejätteen kompostointi ei ole kompostorille asetettujen vaatimusten vuoksi sallittua esimerkiksi aumassa, kompostointikehikossa tai avolantalassa.

Jätehuoltomääräysten mukaisesti kompostorin tulee olla tarkoitukseen sopiva. Tämä tarkoittaa muun ohella sitä, että kompostorin tulee olla valmistettu sellaisista aineista, joista ei ole haittaa ympäristölle. Kylmälaitteista valmistetut kompostorit eivät näin ollen ole jätehuoltomääräysten mukaisia. Alkuperäisestä käytöstä poistetut sähkö- ja elektroniikkalaitteet määritellään sähkö- ja elektroniikkaromuksi (kts. valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkaromusta 519/2014). Sähkö- ja elektroniikkaromua pidetään lähtökohtaisesti vaarallisena jätteenä. Vanhojen kylmälaitteiden kylmä- eli jäähdytysaineena on niiden rakenteissa käytetty CFC-yhdisteitä (freoneja), jotka ovat otsonikerrokselle vaarallisia. CFC-yhdisteet korvanneet jäähdytysaineet eivät nekään ole ympäristölle vaarattomia. Kylmälaitteesta tehdyn kompostorin rakenteisiin sisältyy ympäristölle vaarallisia ja haitallisia aineita. Vaikka kylmäaineita olisi otettu talteen, niitä on myös eristeissä, joista ne voivat päästä ympäristöön. Kylmälaitteista tehdyt kompostorit voivat näin ollen aiheuttaa ympäristöhaittoja.

Jotta kyseessä olisi asianmukainen kompostointi, elintarvikkejätteen tulee olla selvästi maaton ennen kuin se poistetaan kompostorista. Mikäli käytössä on sisäkompostori, jossa kompostointiaika on lyhyt, eivät elintarvikkeet tavallisesti ehdi maaton riittävästi tässä kompostorissa, vaan tyypillisesti tarvitaan vielä toinen suljettu kompostori kompostimassan jälkikompostointia varten. Viime vuosina yleistynyt Bokashi-menetelmä ei sekään ole yksin riittävä biojätteen käsittelyyn. Bokashi-menetelmässä eloperäinen jäte laitetaan tarkoitukseen suunniteltuun ämpäriin fermentoitumaan eli käymään hapettomassa tilassa. Tämän jälkeen Bokashista poistettu eloperäinen aine on vielä jälkikompostoitava asianmukaisessa kompostorissa ennen kuin sen voi hyödyntää omassa puutarhassa.

Kompostoria on tyhjennettävä ennen sen täyttymistä, joka tapauksessa vähintään vuoden välein, niin että kiinteistöllä syntyvä biojäte mahtuu aina kompostoriin. Kompostoitunut massa on hyödynnettävä omatoimisesti, jotta kyseessä on aidosti biojätteen materiaalihyötykäyttö.

Kompostori voi olla myös kahden tai useamman (korkeintaan yhteensä viiden) naapurikiinteistön tai muun lähikiinteistön yhteinen. Yhteinen kompostori voi toimia erityisesti pienillä talouksilla paremmin kuin oma kompostori. Kompostorissa on kuitenkin oltava riittävästi tilavuutta yhtä taloutta kohti. 1–5 henkilölle riittää tyypillisesti 100–250 litran kompostori, ja 6–10 henkilölle riittää tavallisesti 250–400 litran kompostori. Kompostorin riittävää tilavuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon, onko kyseessä lämpöeristetty vai -eristämätön kompostori. Eristämätön kompostori jäätyy talviaikana herkemmin ja kompostointiprosessi hidastuu, joten tilavuutta on varattava tällöin enemmän. Riittävä tilavuus on otettava huomioon myös silloin, jos biojätteet kompostoidaan taloyhtiössä erilliskeräyksen sijaan. Jos kompostori on usean kiinteistön yhteinen, on huolehdittava siitä, että kompostori on sijoitettu paikkaan, jossa se on tosiasiansa aina käyttäjien saavutettavissa.

Jäteasetuksen 43 §:n mukaan jätteen haltijan on annettava biojätteen omatoimisesta käsittelystä tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle, joka hoitaa tietoaineiston käsittelyn ja rekisteriin merkitsemisen. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti tai sähköisellä lomakkeella. Ilmoitus on annettava asetuksen mukaisesti vähintään kahden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta ja samoin toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava vähintään kahden kuukauden kuluessa. Tietoja on päivitettävä jätehuoltoviranomaiselle vähintään viiden vuoden välein, vaikka muutoksia ei olisi tullut. Tietoja päivitettäessä riittää myös suullinen ilmoitus. Jos uutta ilmoitusta kompostoinnista ei tehdä, kompostointitieto poistetaan rekisteristä.

Kompostointi-ilmoituksen on sisällettävä tiedot mm. kompostorin rakenteesta, sijainnista ja käytöstä, jotta voidaan varmistua siitä, että kompostointi on järjestetty kiinteistöllä määräysten mukaisesti. Tarpeen mukaan ilmoituksen tekijää voidaan ohjeistaa korjausten tekemiseen. Ilmoituksen perusteella tieto kompostoinnista viedään rekisteriin ja se on käytettävissä sekä valvontaa, neuvontaa että raportointia varten. Kompostointitiedot otetaan huomioon mm. valtakunnallisessa yhdyskuntajätteen kierrätysasteen laskennassa.

Säännöksessä on asetettu erityisiä veloitteita kuivakäymäläjätteen, lemmikkieläinten ulosteiden ja pienpuhdistamolietteiden kompostointiin, sillä niitä kompostoitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota hygieniaan ja hajuhaittojen torjumiseen. Kompostointi on tämän vuoksi sallittua vain tarkoitukseen sopivassa ja hyvin ilmastoidussa kompostorissa, joka on suojattu haittaeläinten pääsylvä ja jonka valumavesien pääsy maahan on estetty.

Puutarhajätettä saa kompostoida lämpöeristämättömässä kompostorissa, kompostointikehikossa tai aumassa, sillä se on ominaisuuksiltaan sellaista, ettei haittoja helposti aiheudu. Kompostoinnin pitää kuitenkin olla hallittua ja puutarhajätteen kompostiakin pitää hoitaa, sillä pelkkä puutarhajätteen läjittäminen ei ole kompostoimista. Myöskään puutarhajätteen kompostoriin ei saa laittaa vieraslajeja tai niiden osia siten, että ne voivat päästä leviämään ympäristöön. Puutarhajätettä ei saa kuljettaa puistoihin tai muille yleisille tai yksityisille alueille, jossa se aiheuttaa ympäristön rumentumista ja yleisen viihtyvyyden vähentymistä. Jos puutarhajätettä ei kompostoida omalla kiinteistöllä, se on kuljetettava kunnan tai kunnallisen jäteyhtiön järjestämään vastaanottoipaikkaan määräysten 12 §:n mukaisesti.

Kompostorin sijoittamisessa on huomioitava se, ettei siitä saa aiheutua ympäristöhaittaa tai haittaa naapureille. Muun kuin pelkän puutarhajätteen kompostorin on oltava riittävän suojaetäisyyden päässä talousvesikaivosta ja vesialueesta, jottei veden pilaantumista pääse tapahtumaan. Kompostori voidaan kuitenkin aina sijoittaa rakennuslupakuviin merkittyy jätahuollolle varattuun tilaan, johon myös jäteastiat on sijoitettu.

Jätevesiviemäriin liitettujen jätemyllyjen käyttäminen on kielletty, koska ne voivat aiheuttaa ongelmia viemäriverkostossa. Myös ylimääräisen rasvan johtaminen jätevesiviemäriin on kielletty, sillä se voi jähmettyä viemäreihin. Nestemäistä rasvaa ei voi laittaa myöskään biojätteen erilliskeräykseen tai sekajäteastiaan, vaan se on ensin kovetettava tai esimerkiksi imeytettävä paperiin. Pienet määrät ylimääräistä rasvaa voi kompostoida.

18 § Jätteen polttaminen

Jätteiden hävittäminen polttamalla on jätehuoltomääräyksissä pääsääntöisesti kielletty. Kiinteistön tulisijoissa voidaan polttaa risuja ja oksia sekä puhdasta, kuivaa, kyllästämätöntä ja maalaamatonta käytöstä poistettua puutavaraa eli puhdasta jätepuuta. Tällaista materiaalia voidaan polttaa ilman haittojen aiheutumista. Sen sijaan käsitellyn puun, kuten paine- ja pintakäsitellyn puun, lastulevyn ja muovipinnoitettujen puulevyn poltto on vähäisessäkin määrin kiellettyä.

Paperia, pahvia ja kartonkia voidaan kiinteistöjen tulisijoissa polttaa vähäisiä määriä vain sytykkeenä. Tällöinkin on huomattava, ettei polteta aikakausilehtiä tai sellaisia kartonkipakkauksia, joissa on myös metalli- tai

muovikalvot (esim. maito- ja mehupurkit). Muutoin kuin sytykkeenä jätettä ei saa polttaa lainkaan. Muovijätteen poltto on kokonaan kielletty. Kun jätteitä poltetaan pienikiinteistöjen tulisijoissa, palamisolosuhteet eivät ole sellaisia, mitä hallitulta yhdyskuntajätteen poltolta voidaan edellyttää. Savukaasujen mukana ympäristöön joutuu nokea ja hajua sekä terveydelle haitallisia yhdisteitä, joista saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista ja viihtyisyyshaittoja.

Jätteen avopoltto on kiellettyä. Avopoltolla tarkoitetaan myös jätteen polttamista tynnyrissä tai vastaavassa astiassa. Avopolttona voidaan polttaa ainoastaan kuivia olkia, risuja, oksia, kantoja ja puhdasta puuta taajaman sekä asemakaavoitettujen alueiden ulkopuolella, mutta tällöinkin on huomioitava, ettei toiminnalla saa aiheuttaa haittaa ympäristölle tai naapureille. Taajamissa, joissa asuu ja oleskelee paljon ihmisiä, ei edes tällaisten pihanhoitotöissä syntyvien jätteen polttaminen ole sallittua. Palamisolosuhteet ovat lähes poikkeuksetta sellaiset, että haittoja esiintyy. Puutarhajätteen vastaanotto on kunnissa järjestetty, joten ne voidaan käsitellä asianmukaisesti ja kohtuullisin kustannuksin muutenkin kuin polttamalla. Suuri osa puutarhajätteistä voidaan myös käsitellä kiinteistökohtaisesti kompostoimalla tai hakettamalla oksat ja risut katteeksi.

19 § Jätteen hautaaminen tai upottaminen

Jätteen sijoittaminen maahan tai upottaminen vesistöön on hallitsematonta jätteen käsittelyä, joka on jätelain nojalla kiellettyä. Tästä voi myös aiheutua ympäristön pilaantumista. Tämän vuoksi jätteen hautaaminen maahan tai vesistöön upottaminen, myös jälle vieminen, on määräyksessä erityisesti kielletty.

Kuolleiden lemmikkieläinten ja riistan käsittelyssä muodostuvien osien hautaaminen on sallittua koko maassa Ruokaviraston antaman ohjeistuksen mukaisesti. Ruokaviraston ohjeiden mukaan kuolleet lemmikkieläimet hävitetään ensisijaisesti hautaamalla tai tuhkaamalla. Kuolleita tuotantoeläimiä koskee oma sääntelynsä, josta tietoa saa Ruokavirastolta.

20 § Jätteen hyödyntäminen omassa maanrakentamisessa

Säännöksessä on mahdollistettu tietyin edellytyksin omassa asumisessa syntyvän puhtaan tiili- ja betonimurskeen pienimuotoinen ja kertaluontoiseksi luokiteltava käyttö omassa maanrakentamisessa. Toiminta on mahdollista vain pohjavesialueen ulkopuolella, jottei ympäristöhaittoja aiheudu. Edellytyksenä on, että tiili- ja betonimurskeen käyttö korvaa vastaavaan tarkoitukseen sopivien maa-ainesten käyttöä ja säästää näin luonnonvaroja. Puhdas tiili- ja betonimurske ei sisällä epäpuhtauksia kuten muovia tai rautaa ja hyödyntäminen voidaan katsoa pienimuotoiseksi, kun hyödynnettävät massat mahtuvat peräkärriin. Muutoin kyseessä on kielletty jätteen hautaaminen maahan.

Hyödyntämisestä on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja hyödyntäminen on mahdollista vain, kun asiasta ilmoitetaan riittävän aikaisin. Ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa kieltää toimenpiteen tai asettaa sille ehtoja. Tällä varmistetaan toiminnan asianmukaisuus.

Muu kuin säännöksessä tarkoitettu omassa asumisessa syntyvän tiili- ja betonimurskeen hyödyntäminen omassa maanrakentamisessa ei ole jätehuoltomääräysten nojalla sallittua. Muu hyödyntäminen voi olla mahdollista kunnallisten ympäristönsuojelumääräysten mukaisin edellytyksin ja menettelyin. Kun kyse on laitospainainen tai ammattimainen hyödyntäminen, noudatetaan valtioneuvoston asetusta eräiden jätteen hyödyntämisestä maanrakentamisessa (ns. MARA-asetus, 843/2017).

5. Luku Jäteasiat ja niiden tyhjentäminen

21 § Jäteasiatyytit

Määräyksissä edellytetään, että kiinteistön haltijalla tulee olla käytössään kiinteistöllä riittävä määrä jäteastioita määräysten mukaista jätteiden keräämistä varten. Tällä varmistetaan, että kiinteistöllä on syntyvään jätemäärään ja -laatuun nähden asianmukaiset keräysvälineet.

Määräyksen mukaan jäteastian on oltava sellainen, että se soveltuu kerättävälle jätelajille, jotta jätteet saadaan kuormattua sujuvasti jäteautoon. Jäteastian koon on vastattava kiinteistöllä syntyvää jätemäärää ja astian on oltava aina suljettavissa tyhjennysväli huomioon ottaen. Jos näin ei ole, jätteet voivat levitä ympäristöön aiheuttaen roskaantumista. Kiinteistön jäteastian tilavuus onkin valittava siten, että jätemäärän vaihdelllessakin jätteet mahtuvat aina jäteastiaan. Lisäksi erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että erilliskerättäviä kierrätettäviä jätteitä varten varataan riittävästi astiatilavuutta. Näin kierrätettäviä jätteitä ei ohjaudu ylitäytön vuoksi sekajätteeseen. Tyypillisesti esimerkiksi biojätteen keräykseen riittää yksi 240 litran jäteastia korkeintaan 25 asuinhuoneiston kiinteistölle, kun astia tyhjenetään viikoittain.

Suurimmaksi osaksi kiinteistöillä käytetään käsin siirrettäviä, pyörällisiä ja kannellisia enintään 660 litran jäteastioita. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jäteastian hankinta kuuluu kiinteistön haltijalle. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jäteastioiden hankinta ja jäteastioiden uusiminen kuuluu kunnalliselle jätelyhtiölle, ei kiinteistön haltijalle. Keskitetyllä hankinnalla pyritään parantamaan asiakkaille tarjottavaa palvelua. Lisäksi yhtenäinen astiakalusto kohentaa jätahuollon yleistä ilmettä, alentaa keräyskustannuksia, parantaa kuljettajien työturvallisuutta ja tehostaa jätteiden keräystä. Jäteastioita uusitaan vähitellen yhtiön toimesta, kun niiden kunto sitä edellyttää.

Jos kiinteistöillä on kiinteistön haltijan itse hankkimia käsin siirrettäviä jäteastioita, joita kiinteistön haltija ei halua vaihtaa tai joita ei ole vielä tarvetta vaihtaa kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätelyhtiön tarjoamaan jäteastiaan on näidenkin astioiden oltava voimassa olevan jäteastiastandardin mukaisia. Näin voidaan varmistaa jätteen koneellisen kuormaamisen turvallisuus ja sujuvuus. Tällä hetkellä koneellisesti kuormattaville jäteastioille on molemmissa kuljetusjärjestelmissä noudatettava standardia SFS-EN 840-1:2020, SFS-EN 840-2:2020, SFS-EN 840-3:2020 tai SFS-EN 840-4:2020

Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa voidaan käyttää käsin siirrettävien jäteastioiden sijaan maahan upotettavia syväkeräyssäiliöitä, mikäli ne sopivat keräyslogistiikkaan. Samoin poikkeuksellisten jäte-esineiden ja suurten jätemäärien keräykseen voidaan käyttää muita jäteastioita, kuten puristimia. Sopivuus keräyslogistiikkaan on varmistettava jätteenkuljetusyrityksiltä tai kierrätettävien jätteiden osalta kunnalliselta jätelyhtiöltä, jotta varmistetaan, että jäteastian tyhjennykset saadaan hoidettua ongelmitta.

Määräyksissä on kielletty kokonaan vaijerikuormattavien vaihtolavojen tai pikakonttien käyttö silloin, kun kyseessä on kunnallisen yhdyskuntajätahuollon piiriin kuuluvan jätteen keräys. Nämä jäteasiat ovat kuormattaessa riski kuljettajien työturvallisuudelle, minkä vuoksi ne on korvattava muilla, toimivilla ja turvallisilla jäteastioilla.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätelyhtiö vastaa käsin siirrettävien jäteastioiden hankinnasta. Muuten kiinteistön haltijat vastaavat itse jäteastioiden, syväkeräyssäiliöiden ja puristimien, hankinnasta ja ylläpidosta. Lisäksi ne elinkeinotoiminnan ja muut vastaavat kiinteistöt, joiden jätahuollosta kunnallinen jätelyhtiö huolehtii kunnan toissijaisen vastuun perusteella, hankkivat kaikki jäteasiat itse.

22 § Jäteastian merkitseminen

Jäteastiat on määräyksen mukaan merkittävä kyseistä jätelajia osoittavalla merkinnällä, jotta sekä tyhjentäjälle että käyttäjälle on selvää, mitä jätettä kukin astia sisältää. Lisäksi tyhjennyksistä vastaavan yhteystiedot on löydettävä jäteastioista tai niiden välittömästä läheisyydestä, jotta ongelmatilanteissa yhteystiedot ovat asiakkaille helposti nähtävissä. Jäteasetuksen mukaisesti myös jätehuoltomääräyksissä edellytetään, että jäteastiassa tai sen välittömässä läheisyydessä on riittävät jätteiden lajitteluohjeet, jotka ohjaavat jäteastioiden käyttäjiä.

Jäteastia, joka ei sijaitse kiinteistön välittömässä läheisyydessä, on yksilöitävä kiinteistön tai kimpan osoitteella. Samoin on yksilöitävä jäteastia, joka sijaitsee keräyspaikassa, jossa on useamman jätteen haltijan jäteastioita. Kiinteistökohtaisen jäteastian osalta merkitsemisvastuu on jäteastiaa käyttävällä jätteen haltijalla, kimpoissa yhteyshenkilöllä. Jäteastian yksilöinti varmistaa, että jätteenkuljettaja tyhjentää oikean jäteastian esimerkiksi sellaisissa paikoissa, joissa eri jätteen haltijoiden jäteastiat voivat muutoin sekoittua. Myös mahdollisiin ongelmiin voidaan puuttua tehokkaasti, kun jäteastiat on yksilöity.

23 § Jäteastioiden täyttäminen

Jäteastioiden täyttämistä koskevalla määräyksellä ohjataan sitä, että jäteastioihin laitetaan vain niihin kuuluvia jätteitä ja astiat täytetään oikein. Jäteastioille ja irtojättesäkeille on annettu myös enimmäispainorajat. Käytännössä painorajat edellyttävät, että painavien jätelajien, kuten biojätteen ja lasin, keräykseen käytetään pieniä jäteastioita (korkeintaan 240 litraa). Säännöksellä varmistetaan, ettei kuljettajan työturvallisuus vaarannu ja jätteet saadaan kuormattua ilman haittojen aiheutumista.

Jätteiden pitäisi aina mahtua kiinteistön jäteastioihin. Jos kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltuva jäte ei yksittäisessä poikkeustapauksessa mahdu kokonsa tai määränsä puolesta jäteastiaan, se voidaan määräyksen mukaan tilapäisesti sijoittaa jäteastian välittömään läheisyyteen, josta se kuormataan jäteauton kyytiin. Ylimääräinen jäte on pakattava niin, että jäteauton kuljettaja saa sen yksin turvallisesti ja helposti kuormattua, esimerkiksi vahvaan jätessäkkiin. Pakattu ylimääräinen jäte ei saa missään tilanteessa aiheuttaa hajua tai jyräjähaittoja. Sellaisia jätteitä, joita kuljettaja ei voi yksin kuormata, kuten rikkoutuneita huonekaluja, ei voi jättää jäteastian viereen, vaan ne on kuljetettava määräysten 10 §:n mukaisesti omatoimisesti. Jos ylimääräistä jätettä on poikkeuksellisesti huomattavasti normaalia enemmän, on sen poiskuljettamisesta hyvä sopia etukäteen.

Määräyksessä on lueteltu ne aineet ja esineet, jotka on ennen jäteastiaan sijoittamista pakattava huolellisesti. Erityisesti sekajäte ja biojäte on tavallisesti pakattava, jottei aiheudu esimerkiksi astian likaantumista. Sellaisia jäteastiaan soveltuvia jäte-esineitä, jotka eivät likaa jäteastiaa, ei tarvitse kuitenkaan pakata. Lisäksi on määrätty, mitä jätteitä ei saa laittaa lainkaan yhdyskuntajätteiden jäteastioihin. Luettelossa on mainittu esimerkiksi palo- ja räjähdysvaaraa aiheuttavat jätteet, vaaralliset jätteet ja nestemäiset jätteet. Ylipäättään mitään sellaista jätettä, joka voi aiheuttaa työturvallisuusriskin tyhjentäjälle tai vahingoittaa jäteastiaa tai kuljetuskalustoa taikka vaikeuttaa merkittävästi jätteen kuormausta tai purkamista, ei saa jäteastiaan laittaa. Jotkin jätteet, kuten vaaralliset jätteet, aiheuttavat haittaa tai vaaraa loppukäsittelyssä. Määräyksellä pyritään varmistamaan käyttäjän, jätehuollon toteuttajan ja ympäristön kannalta turvallinen ja toimiva jätehuolto.

24 § Jäteastioiden tyhjennysvälit

Määräyksessä on säädetty, miten usein kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen piirissä olevat jäteastiat tulee tyhjentää. Määräys on annettu, koska säännölliset, riittävät tyhjennysvälit tukevat järjestetyn jätteenkuljetuksen logistiikkaa ja varmistavat, ettei jätteistä aiheudu haittoja ympäristölle tai terveydelle.

Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa biojäte on tyhjennettävä kesäaikaan viikon välein ja talviaikaan vähintään kahden viikon välein. Biojätteen jäteastian tyhjennysvälin on oltava tiheä, koska jäte voi muutoin aiheuttaa hygieenistä haittaa ja hajua. Liian pitkään jäteastiassa oleva hajoava jäte voi myös houkuttaa haittaeläimiä, kuten karpäsiä. Määräyksissä on kuitenkin mahdollistettu vähän biojätettä tuottaville kiinteistöille tai biokimpoille (jäteastia alle 10 asuinhuoneiston käytössä) pidempi, kahden viikon tyhjennysväli kesäaikaan ja neljän viikon tyhjennysväli talviaikaan. Näin erilliskeräys ei muodostu näillä kiinteistöillä kohtuuttomaksi syntyvään jättemäärään nähden hyvin tiheän tyhjennysvälin vuoksi.

Taajamassa sekajätteen tyhjennysväli on kaksi viikkoa kesäaikaan ja neljä talviaikaan, jos sekajäte sisältää biojätettä ja voi näin ollen aiheuttaa helposti haittoja ympäristöön. Jos biojäte lajitellaan erikseen ja laitetaan biojätteen erilliskeräykseen tai kompostoidaan, voi sekajätteen tyhjennysväli olla pidempi eli neljä viikkoa kesällä ja kahdeksan viikkoa talvella. Sekajätteen tyhjennysväli on haja-asutusalueella kaksi viikkoa kesäaikaan ja kahdeksan viikkoa talviaikaan. Jos haja-asutusalueella biojäte kompostoidaan ympäri vuoden voi tyhjennysväli olla kahdeksan viikkoa ympäri vuoden. Vaikka biojäte lajiteltaisiin, voi sitä joutua vähäisiä määriä sekajäteastiaan esimerkiksi ruokapakkausten mukana. Lisäksi sekajäte sisältää tyypillisesti erilaisia hygieniatuotteita. Näiden syiden vuoksi tyhjennysvälin on oltava riittävän tiheä. Riittäväillä tyhjennysväleillä varmistetaan myös se, ettei jätteitä käsitellä kiinteistöllä määräysten vastaisesti esimerkiksi polttamalla tai viedä luvattomiin paikkoihin sen vuoksi, etteivät ne mahdu kiinteistön jäteastiaan pitkän tyhjennysvälin vuoksi.

Vähän jätettä tuottaville pienille talouksille on mahdollistettu tietyn edellytyksin normaalia pidempi tyhjennysväli sekajäteastialle. Taajamassa tyhjennysväli voi olla kahdeksan viikkoa ympäri vuoden ja haja-asutusalueella tyhjennysväli voi olla puolestaan kahdeksan viikkoa kesällä ja 12–16 viikkoa talvella. Erityisen pitkä tyhjennysväli on mahdollinen asuinkiinteistöillä, joilla syntyvä jättemäärä on vähäinen (jäte mahtuu vaivattomasti korkeintaan 240 litran jäteastiaan) ja sekajäte ei sisällä biojätettä. Normaalia pidennetyn tyhjennysvälin myöntäminen edellyttää kirjallista ilmoitusta jätehuoltoviranomaiselle. Muutoksilla pyritään kannustamaan jätteiden synnyn ehkäisyyn ja jätteiden lajitteluun. Samalla kuitenkin varmistetaan, että tyhjennysvälit ovat riittävän tiheet siten, ettei jätettä ohjaudu epäasianmukaiseen käsittelyyn, eikä jätteistä aiheudu haittaa.

Kartonki- ja muovipakkauksilla tyhjennysväli voi olla kahdeksan viikkoa. Kartonki- ja muovipakkaukset sisältävät tyypillisesti ruokajätteen jäämiä ja niiden kertymä on suhteellisen suurta, joten tyhjennysvälien on oltava muita kierrätettäviä jätteitä tiheimmät. Lasipakkauksilla ja metallilla tyhjennysväli voi olla 16 viikkoa. Pitkä tyhjennysväli on mahdollinen, koska näiden jättejakeiden kertymä on tyypillisesti pieni ja materiaali on kohtalaisen helppo puhdistaa ennen jäteastian laittamista niin, ettei haittoja niin helposti aiheudu.

Vakituisesti asuttujen kiinteistöjen lisäksi myös vapaa-ajankiinteistöjen jäteastiat on tyhjennettävä riittävän usein. Vain kesäaikaan (viikot 18–40) käytettävissä olevilla vapaa-ajan asunnoilla jäteastiat on tyhjennettävä vähintään kaksi kertaa, korkeintaan kahdeksan viikon välein. Tämä edellyttää kiinteistöllä biojätteiden erilliskeräystä tai asianmukaista kompostointia. Talviaikaan vapaa-ajan kiinteistön jäteastia on tyhjennettävä tarpeen mukaan, esimerkiksi vapaa-ajan kiinteistöllä vietetyn loman jälkeen. Jos vapaa-ajan kiinteistöllä vieteään aikaa säännöllisesti ympäri vuoden, on jäteastia tyhjennettävä säännöllisesti omakotitalon tyhjennysvälin mukaisesti. Jos taas vapaa-ajan kiinteistö on käytössä muulloin kuin kesäaikaan, voidaan vaadittavat tyhjennykset ajoittaa tälle ajanjaksolle. Muita tyhjennyksiä on tilattava lisäksi tarpeen mukaan, ettei jäteastiaan jää missään tilanteessa jätteitä pitkäksi aikaa.

Jäteastiat on aina mitoitettava oikein syntyvään jätemäärään nähden. Jos jätettä syntyy vain vähän, on perusteltua valita korkeintaan 240 litran jäteastia. Syntyvään jätemäärään nähden ylisuuren jäteastian käyttö ei oikeuta tyhjennysvälin pidennykseen. Toisaalta ei tule käyttää liian pieniä jäteastioita.

Erikseen on säädetty, että kierrätettävien jätteiden jäteastiat on tyhjennettävä siten, ettei niiden täyttymisen seurauksena aiheudu kierrätettävien jätteiden sijoittamista sekajätteen joukkoon, sillä tällöin jätettä ohjautuisi turhaan etusijajärjestyksen vastaiseen käsittelyyn. Jätteet, joiden säilyttäminen kiinteistöllä voi aiheuttaa haittaa ympäristölle tai terveydelle, on kuljetettava määräyksen mukaan viipymättä asianmukaiseen käsittelyyn.

25 § Jäteastian tyhjennysten keskeyttäminen

Kiinteistökohtaisen jäteastian tyhjennykset voidaan keskeyttää määräajaksi vakituudessa asuinkäytössä olevan kiinteistön ollessa kokonaan käyttämättömänä lomamatkan tai muun syyn vuoksi. Keskeyttäminen on mahdollista myös muilla ympärivuotisessa käytössä olevilla kiinteistöillä, kuten kouluilla ja päiväkodeilla, jos ne ovat tietyn ajanjakson kokonaan käyttämättä. Vapaa-ajan kiinteistöjen kiinteistökohtaisille jäteastioille on mahdollistettu keskeyttämisen siten, että korkeintaan yhden vaadittavasta kahdesta tyhjennyksestä voidaan keskeyttää, jos kiinteistölle ei oleskella lainkaan. Tyhjennyksiä ei voi poistaa miltään vuodelta kokonaan, vaan tällöin on haettava poikkeamista jätehuoltomääräyksistä.

Keskeyttämisellä mahdollistetaan joustot palveluun silloin, kun kiinteistöllä on ollut säännölliset astiantyhjennykset, ja niitä ei tiettynä määräaikaan tarvita. Jotta jäteastian tyhjennykset voitaisiin keskeyttää siten, että tyhjennysväliksi tulee määräysten 24 §:ää pidempi aikaväli, on kiinteistön tyhjiillään olon käytännössä kestävä pidempään kuin mitä jäteastian normaali tyhjennysväli on. Jäteastia on lisäksi tyhjennettävä ennen keskeytyksen alkamista, jottei jäteastiaan jää jätteitä pitkäksi ajaksi. Tämä tyhjennys voidaan tehdä joko normaalin tyhjennysrytmin mukaisesti tai se voidaan siirtää tarpeen mukaan aikaisemmaksi.

Määräaikaisen keskeytyksen kestäessä korkeintaan kuusi kuukautta asiasta sovitaan jätteenkuljetusyrityksen tai kunnallisen jäteyhtiön kanssa. Tällä tavoin normaalien lomamatkojen ja vastaavien yhteydessä asia saa hoidettua jätteenkuljetusyrityksen tai kunnallisen jäteyhtiön asiakaspalvelun kautta. Muut keskeytykset myöntää hakemuksen perusteella jätehuoltoviranomainen, koska tällöin on jo selvittävä tarkemmin pitkään kestävä keskeytyksen perusteet sen säännösten mukaisuuden varmistamiseksi. Jätteenkuljetusyritys tai kunnallinen jäteyhtiö voi ohjata asiakasta ottamaan yhteyttä jätehuoltoviranomaiseen myös silloin, kun on epäselvyyttä siitä, onko kiinteistö todella pyydetyn keskeytyksen aikana käyttämätön.

Keskeytystarpeesta on ilmoitettava vähintään kolmea arkipäivää ennen keskeytyksen toivottua alkamista, jotta kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen tyhjennysreitille ehditään tehdä tarvittavat muutokset. Ilmoitusta ei voi tehdä aiemmin kuin kuusi kuukautta ennen toivottua keskeytyksen aloitusajankohtaa. Tällä pyritään siihen, ettei perusteettomia keskeyttämisspyyntöjä tehdä pitkän ajan päähän, jolloin kiinteistön käyttötilanekin voi jo muuttua.

Keskeyttäminen edellyttää, että kiinteistö on luotettavasti esitetyn syyn perusteella tilapäisesti kokonaan käyttämätön. Keskeytystä ei voida käyttää, jos kiinteistöllä kuitenkin osin oleskellaan, ja jätettä voi syntyä. Jäteastian tyhjennysten keskeyttämistä ei voi käyttää myöskään niin, että sillä pidennetään jäteastian tyhjennysväliä näiden määräysten vastaiseksi kiinteistön ollessa käytössä. Toistuvissa keskeytyksissä jätteenkuljetusyritysten tai kunnallisen jäteyhtiön tulee ohjata yhteydenotot jätehuoltoviranomaiselle, joka voi asiakkaan hakemuksen perusteella arvioida, onko keskeyttämiselle todelliset perusteet.

26 § Kunnossapito ja pesu

Jäteasetuksen 10 § velvoittaa pitämään jäteastian kunnossa ja puhdistamaan sen riittävän usein siten, että keräyksestä ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Tästä syystä jätehuoltomääräyksissä on säädetty, että jätteen haltijalle kuuluu vastuu jäteastian korjauksesta, kunnossapidosta ja puhdistamisesta. Jätteen haltijan on tarkistettava jäteastioiden kunto ja tiiveys säännöllisesti. Jäteastioissa ei esimerkiksi saa olla sellaisia aukkoja, joista haittaeläimet voivat päästä jäteastiaan.

Jäteastiat on pestävä tarpeen mukaan, sekajäteastiat kuitenkin vähintään vuosittain ja biojäteastiat kaksi kertaa vuodessa. Näin varmistetaan, ettei jäteastioista aiheudu haittaa käyttäjille, tyhjentäjälle tai ympäristölle.

6. Luku Jätteen keräyspaikat

27 § Jätteen keräyspaikka kiinteistöllä

Jäteasetuksen 10 §:n mukaan keräyspaikkaan on oltava esteetön pääsy ja jäte on voitava kuormata turvallisesti. Jätehuoltomääräyksissä annetaan tarkempia määräyksiä keräyspaikan järjestämiseen ja jäteastioiden sijoittamiseen liittyen.

Säännöksessä on asetettu keräyspaikalle vaatimukset, joilla varmistetaan toimiva jätteenkuljetus. Jätteiden keräykselle on valittava kiinteistöllä paikka, jossa jätteiden keräyksestä ja kuljetuksesta ei aiheudu tarpeetonta haittaa tai vaaraa kiinteistön muulle käytölle, liikenteelle, ympäristölle tai tyhjentäjälle. Ajoväylien tulee olla kantavia, ja jätteenkuljetusten sujuvuuden ja yleisen turvallisuuden vuoksi keräyspaikan välittömässä läheisyydessä on oltava raskaalle kalustolle sopiva kääntöpaikka. Jäteauto tarvitsee kääntyäkseen 20 x 20 metriä laajuisen alueen. Koska määräyksessä vaaditaan välitöntä läheisyyttä, voi etäisyys keräyspaikalta kääntöpaikalle olla korkeintaan joitakin kymmeniä metrejä.

Jos jäteastian tyhjentäminen edellyttää liikkumista yksityisellä tiellä, on tienpitäjällä vastuu tien kunnossapidosta. Tienpitäjä vastaa myös siitä, että tie kestää jäteauton painon (kuormatun jäteauton paino on 18–26 tonnia) ja että jäteautolla voi liikkua tiellä turvallisesti. Jätehuolto on yksi välttämättömistä peruspalveluista, joten mahdollisten painorajoitusten aikana kelirikkoaikana tienpitäjän tulee osoittaa lupa kuljetusten suorittamiselle liikennemerkkein. Jos tielle ei voida väliaikaisesti ajaa, on jäteastiat tuotava paikkaan, josta ne voidaan tyhjentää. Muutoin jätteet voivat jäädä pitkäksi aikaa kiinteistöille ja aiheuttaa haittoja. Jos yksityistie ei kestä lainkaan jäteautolla ajoa tai sitä rajoitetaan pitkänä ajanjaksoina, on keräyspaikka kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa järjestettävä muualle kantavan ja esteettömän kulkuyhteyden varrelle. Jäteauton kuljettaja tekee aina arvion siitä, onko keräyspaikalle johtavaa tietä turvallista ajaa ja on velvollinen jättämään tyhjennyksen tekemättä, mikäli tien kunto on niin heikko tai olosuhteet muutoin niin haastavat, että tyhjennyksen suorittaminen voi aiheuttaa turvallisuusriskin.

Jätehuoltomääräyksessä on asetettu vaatimus sille, miten lähelle jätteiden keräyspaikkaa jäteauton on päästävä. Keräyspaikkaa järjestettäessä on otettava huomioon, että jäteauton tarvitsema ajoväylän leveys on vähintään 3 metriä, kaarteissa 4 metriä ja vapaa kulkukorkeus 4 metriä. Enimmäisetäisyyksien määrittelemisellä varmistetaan kuljetusten sujuvuus ja tehokkuus. Kiinteistön haltija voi sopia jätteenkuljetusyrityksen tai kunnallisen jäteyhtiön kanssa keräyspaikan sijoittamisesta säännöksestä poikkeavaan paikkaan. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tällöin voidaan periä jätetaksan mukainen lisämaksu, koska jäteastioiden tyhjentämisestä aiheutuu tällaisissa paikoissa ylimääräistä työtä ja lisäkustannuksia tavanomaisissa paikoissa sijaitseviin keräyspaikkoihin verrattuna.

Jätehuoltomääräyksissä on asetettu vaatimus sille, että työpaikkahuoneistojen ja enemmän kuin kaksi huoneistoa käsittävän asuinkiinteistön keräyspaikka tulee sijoittaa vähintään kahdeksan metrin etäisyydelle kiinteistön ilmanottoaukoista ja asuinhuoneiden ikkunoista. Suojaetäisyydelle varmistetaan, ettei kyseisistä,

isoimmista jätteiden keräyspisteistä aiheudu haittaa kiinteistöissä oleskeleville. Jos kuitenkin kunnan rakennusjärjestyksessä on poikkeavaa sääntelyä, noudatetaan rakennusjärjestystä.

Jätehuoltomääräysten lisäksi jätteen keräyspaikkaa koskien on otettava huomioon rakentamismääräyskoelma, kunkin kunnan rakennusjärjestys ja paloturvallisuusnäkökohdat. Suomen Pelastusalan keskusjärjestö suosittelee yksittäisten enintään 660 litran jäteastioiden vaakasuuntaiseksi turvaetäisyydeksi rakennusten räystäslinjasta 4 metriä, useamman astian 6 metriä ja jätekatoksen 8 metriä.

Keräyspaikka on määräysten mukaan mitoitettava siten, että eri jätelajien jäteastiat voidaan siirtää tyhjennettäväksi siirtämättä muita jäteastioita. Kiinteistöillä on suositeltavaa varata keräyspaikkaan tilavuutta siten, että siihen mahtuu nykytilannetta enemmänkin jäteastioita, koska lajitteluvaihtoivat voivat muuttua. Keräyspaikkaan tulee olla esteetön pääsy, jotta kaikki keräyspaikan käyttäjät voivat tuoda jätteet jäteastioihin vaivattomasti. Keräyspaikan on oltava saavutettavissa ilman kynnyksiä, porrasta tai muuta estettä, sillä tällaiset esteet hankaloittavat jätteiden keräystä. Jos korkeuseroja on, on keräyspaikalle järjestettävä riittävän loivat luiskat. Oviaukkojen on oltava riittävän leveät, jotta jäteastiat mahtuvat siitä vaivatta. Ovien tulisi olla 400 mm suurinta jäteastiaa leveämmät sujuvan ja turvallisen tyhjennyksen vuoksi. Käytännössä suurin 660 litran jäteastia vaatii 1250 mm kulkuaukon (kuljetusleveys 850 mm + varaus 400 mm).

Keräyspaikan pohjalle ja jäteastioiden siirtoväylille on annettu määräyksiä, joilla parannetaan jäteastioiden tyhjennettävyyttä ja kestävyyttä sekä jätteenkuljettajien työturvallisuutta. Lisäksi keräyspaikan kunnossapidolle, kuten lumitöille ja liukkauden estolle, on asetettu määräyksessä vaatimukset. Keräyspaikan ylläpidosta on huolehdittava, jotta jätteenkuljettaja voi liikkua keräyspaikalla turvallisesti ja jätteet saadaan tyhjennettyä toimivasti.

Väärinkäsitysten välttämiseksi määräyksessä on maininta siitä, että keräyspaikka on varattava ainoastaan jätehuollolle eli sitä ei voida käyttää muuna varastona. Keräyspaikan välittömään läheisyyteen ei saa jättää sellaista tavaraa, jota ei ole tarkoitettu vietäväksi jätteen käsittelypaikalle tai hyödynnettäväksi, sillä muutoin on vaarana, että tavarat kuormataan jätteenä jäteautoon.

28 § Keräyspaikan tai jäteastian lukitseminen

Monilla kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kuuluvilla kiinteistöillä keräyspaikka eli käytännössä jätekatos tai -huone taikka jäteastiat on lukittu. Määräyksen mukaan lukituksessa on käytettävä kaksoispesällistä lukkoa niin, että toiseen pesään sopii jätehuoltoviranomaisen hallinnoima jätehuoltoavain. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää seinään upotettavaa avainsäilöä tai numerokoodilukitusta. Asiasta on aina ilmoitettava kunnalliselle jäteyhtiölle ja jätteenkuljetusyritykselle. Tarkoituksena on, ettei kuljettajien tarvitse kuljettaa mukanaan lukuisia eri avaimia, vaan he voivat käyttää yhtä tai korkeintaan muutamaa sarja-avainta. Näin nopeutetaan jätteen keräystä ja vähennetään oikean avaimen puuttumisesta aiheutuvia viivytyksiä tyhjennyksissä. Keräyspaikan lukitus ei saa olla itsestään salpautuva ja lukkiutuva, jotta jätekatoksesta tai -huoneesta pääsee aina ulos ilman avainta.

29 § Keräyspaikan suojaaminen

Määräyksessä on asetettu velvoite sijoittaa taajamissa keräyspaikat, joissa on vähintään neljä käsin siirrettävää jäteastiaa, jätekatokseen tai jäteastiasuojaan. Vaatimus on voimassa ainoastaan taajamissa, jossa jätekatokset ovat erityisen tärkeitä ympäristön siisteyden varmistamiseksi. Jätekatokset ovat kuitenkin suositeltavia myös haja-asutusalueella. Katokset helpottavat jätehuollon järjestämistä ja ehkäisevät roskaantumista. Jos käytössä on jäteastiasuoja, on kiinteistön haltijan huolehdittava suojan puhtaanapidosta niin, ettei

jäteastioiden ja suojan väliin kerry jätteitä. Keräyspaikan suojaamisvaatimus koskee ainoastaan käsin siirrettäviä jäteasioita kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä.

30 § Alueelliset jätteiden keräyspisteet

Alueellisia jätteiden keräyspisteitä koskevat määräykset ovat voimassa sekä kunnallisen jäteyhtiön, tuottajien että mahdollisten muiden tahojen järjestämällä alueellisilla keräyspisteillä, kuten ekopisteillä. Näillä määräyksillä ohjataan sekä keräyspisteitä käyttäviä tahoja että keräyspisteiden pitäjiä.

Keräyspisteitä käyttäville asetetuilla vaatimuksilla liittyen vastaanotettaviin jätteisiin ja niiden sijoittamiseen varmistetaan, ettei keräyspaikoille tuoda jätteitä, joiden käsittelyyn ei ole varauduttu tai joille ei ole tilaa. Keräyspisteisiin kuulumattomat jätteet aiheuttavat hankaluuksia ja lisäkustannuksia jätteiden kuljettamiselle ja käsittelylle. Jos jäteastioihin ei enää sovi jätteitä, ei jätteitä voi jättää jäteastian viereen, vaan on käytettävä muuta keräyspistettä. Näin ehkäistään roskaantumista.

Keräyspisteiden pitäjille on asetettu vaatimuksia liittyen pisteen ylläpitoon ja jäteastioiden tyhjentämiseen, jotta voidaan estää terveyshaitat, ympäristön likaantuminen ja roskaantuminen. Alueellisissa keräyspisteissä on oltava säännöksen mukaan siitä vastaavan tahon yhteystiedot, jotta asiakkaat voivat helposti ilmoittaa ongelmatilanteista, kuten ylitäysistä jäteasioista.

7. Luku Jätteenkuljetus

31 § Kuormaaminen

Määräyksessä on asetettu sallitut ajat jätteiden kuormaukselle taajamissa asuinkiinteistöillä tai niiden läheisyydessä. Määräyksellä rajoitetaan kuormauksesta aiheutuvaa melua asuinkiinteistöillä erityisesti yöaikaan, jolloin melu on erityisen häiritsevää, koska asuinkiinteistöillä on tarvetta alhaiseen melutasoon unen ja levon vuoksi.

Tavallisesti jätteiden kuljetukset hoidetaan arkisin ja lauantaisin, mutta poikkeuksellisesti kuormaamista voi olla tarvetta tehdä myös sunnuntaisin ja muina pyhäpäivinä viikolle sattuvien arkipyhien.

Määräyksen mukaan jätteenkuljettajan on huolehdittava, että jätettä ei pääse leviämään kuormauksen aikana ympäristöön, jottei ympäristö roskaannu.

32 § Kuljettaminen

Säännöksessä on asetettu vaatimuksia sille, millaisessa säiliössä jätteet on kuljettava tai miten jätteet on peitettävä, jottei jätettä pääse ympäristöön. Kuljetuksen aikana ympäristöön leviävä jäte voi aiheuttaa tapaturman vaaraa ja roskaantumista.

Kuljetustapa tai -välineet eivät saa heikentää erilliskerättävien jätejakeiden kierrätys- ja hyödyntämiskelpoisuutta. Jätelain 15 §:n mukaan erilliskerätyt tai erilaatuiset jätteet voidaan kuljettaa samassa säiliössä vain silloin, kuin se ei aiheuta haittaa niiden kierrättämiselle tai hyödyntämiselle ja tuottajavastuunalaisten jätteiden osalta asiasta on sovittu tuottajien kanssa. Saman kuljetuskaluston käyttö vuoroperään eri jätejakeiden kuljetuksissa ei myöskään saa heikentää kerätyn jätejakeen kierrätys- ja hyödyntämiskelpoisuutta. Erilliskerätty jätemateriaali ei siis saa esimerkiksi likaantua kuljetuskalustosta niin, että kierrätettävyyttä heikentyy.

Jätteen luovuttajan, jätteenkuljettajan ja jätteen vastaanottajan on oltava määräyksen mukaan selvillä mahdollisesta siirtoasiakirjan laatimisveloitteesta, joka koskee mm. lietteiden, pilaantuneiden maa-ainesten, POP-jätteiden, rakennus- ja purkujätteen sekä vaarallisten jätteiden kuljettamista. Jätelain 121 §:n mukaisen siirtoasiakirjan tarkoituksena on turvata jätteiden toimitus asianmukaiseen käsittelyyn, minkä lisäksi siirtoasiakirja luo edellytyksiä jätteiden kuljetusten seurantaan ja valvontaan.

33 § Kuljetusrekisteri ja tietojen toimittaminen

Jätelain 39 §:ssä määrätään jätteenkuljettajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedot tehdyistä jätteenkuljetuksissa. Velvoitetta täsmennetään jäteasetuksen 42 §:ssä. Tietojen toimittamisvelvollisuutta ja toimittamisen tapaa täsmennetään jätehuoltomääräyksissä. Säännöksen mukaan jätteenkuljettajan on luovutettava jätehuoltoviranomaiselle kiinteistöittäin ja jätelajeittain eriteltyt tyhjennystiedot kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kuljetetuista jätteistä neljännesvuosittain jätehuoltoviranomaisen ilmoittaman aikataulutuksen mukaisesti. Tietojen saanti on tarpeen kuljetusten seuraamiseksi.

Säännöksen mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunnallinen jäteyhtiö voi sopia jätteenkuljettajien kanssa kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen kuljetustietojen toimittamisesta siten, että jäteyhtiö toimittaa kuljetustiedot jätehuoltoviranomaiselle jätteenkuljettajan sijaan jätehuoltoviranomaisen kanssa sovitulla tavalla sähköisesti. Tällöin jätteenkuljettajan ei tarvitse toimittaa tietoja jätehuoltoviranomaiselle erikseen.

Jätehuoltoviranomainen voi tarkastella saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetustietoja SIIRTO-rekisterin kautta. SIIRTO-rekisteri on Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä rekisteri sähköisten siirtoasiakirjojen tiedoista. Velvollisuus toimittaa kuljetustietoja jätehuoltoviranomaiselle ei koske jätelainsäädännön mukaisesti saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetustietoja, jos kuljetustiedot on toimitettu SIIRTO-rekisteriin.

Tiedot jätehuoltoviranomaiselle on toimitettava taulukkolaskentaohjelmalla muokattavissa olevassa muodossa. Tietojen tulee olla muokattavissa ilman lisäohjelmia tai koodityökaluja, jotta tietojen siirtäminen viranomaisrekisteriin olisi mahdollisimman tehokasta. Tiedot saadaan tällä tavalla vietyä rekisteriin oikeellisesti niin, että inhimillisten virheiden mahdollisuus tietojen syöttämisessä saadaan minimoitua. Tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmista on saatavilla ilmaisversioita, eikä tietojen toimittaminen tällä tavoin ole kuljettajille kohtuutonta.

34 § Jätteen vastaanotto- ja käsittelypaikat

Säännöksessä on määrätty se, mihin jätteenkuljettajien on kerätyt jätteet toimitettava. Kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat ja kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen luovutetut jätteet on kuljetettava kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan paikkaan. Jätteitä ei saa kuljettaa muihin vastaanottoaikkoihin. Tuottajavastuunalaiset pakkausjätteet veloitetaan jätelain mukaisesti kuljettamaan kunnan tai kunnallisen jätelaitoksen osoittamaan ja tuottajien järjestämään vastaanottoaikkaan. Näin varmistetaan, että jätteet ohjautuvat asianmukaisesti ja kattavasti sille taholle, joka vastaa jätelain mukaisesti jätteiden käsittelystä.

Jätteiden alkuperän ja hyödyntämiskelpoisuuden varmistamiseksi on tärkeää, että kunnan jätehuoltovastuun piiriin kuuluvat jätteet kuljetetaan suoraan jätehuoltomääräysten mukaiseen vastaanottoaikkaan. Kuljettaja ei tämän vuoksi voi välivarastoida kuljettamaansa kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvaa jätettä, ellei kunnallinen jäteyhtiö ole katsonut välivarastointia tarpeelliseksi ja sopinut tästä kuljettajan kanssa. Välivarastointipaikka ei saa toimia jätteen vastaanottoaikkana, jos sillä ei ole siihen tarvittavia lupia (esim. ympäristölupa tai jätelain 100 §:n mukainen rekisteröinti).

Säännöksessä tuodaan esille myös yleiset vastaanotto- ja käsittelypaikkojen käyttämistä koskevat velvoitteet ja käytännöt. Määräyksellä pyritään siihen, että vastaanottopaikoille toimitetaan vain sinne tarkoitettua jätettä, jotta jatkokäsittely on toimivaa ja ympäristöhaittoja ei pääse syntymään.

8. Luku Erotuskaivojätteet ja lietteet

35 § Erotuskaivojätteet ja niiden toimittaminen käsiteltäväksi

Hiekan-, öljyn- ja rasvanerotuskaivojen tyhjentämisestä on huolehdittava säännöllisesti. Kyseisten kaivojen tyhjentäminen ja hoitaminen ovat ennakoivia toimia, joilla ehkäistään ongelmia viemäriverkostossa. Myös hulevesijärjestelmistä liete on tyhjennettävä tarvittaessa. Kirjanpitovaatimus tyhjennyksistä on asetettu tyhjennysten valvontaa varten.

Erotuskaivojätteet saa luovuttaa säännöksen mukaisesti kuljetettavaksi vain sellaiselle toimijalle, joka on hyväksytty ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. Kiinteistön haltijan vastuulla on varmistaa, että kuljetuspalveluita tarjoava yritys kuuluu jätehuoltorekisteriin. Kuljetusyrityksen kuulumisen jätehuoltorekisteriin voi tarkistaa esimerkiksi Suomen Ympäristökeskuksen ylläpitämältä jatehuoltokompassi.fi -verkkosivulta. Kun lietteet luovutetaan tällaiselle kuljettajalle, varmistetaan kuljetusten asianmukaisuus ja jätteiden päätyminen luvalliseen käsittelypaikkaan. On huomattava, että öljynerotuskaivojen ja osin myös hiekanerotuskaivojen jätteet ovat vaarallista jätettä, joiden kuljetuksessa ja käsittelyssä vaaditaan erityistä huolellisuutta.

Säännöksessä veloitetaan kuljettamaan erotuskaivojätteet kunnan tai kunnallisen jäteyhtiön osoittamaan paikkaan siltä osin kuin kyse on sellaisesta jätteestä, joka syntyy kunnan jätehuollon järjestämispiiriin kuuluvalla kiinteistöllä. Tämä veloite koskee jätteenkuljettajaa. Muilta kiinteistöiltä lietteet kuljetetaan valittuun luvalliseen vastaanottopaikkaan. Erotuskaivojätteiden kuljettaminen vastaanottopaikkoihin, joilla ei ole edellytyksiä käsitellä lietteitä asianmukaisesti, voi aiheuttaa ympäristön pilaantumista.

36 § Lietteiden tyhjennys ja lietteiden toimittaminen käsiteltäväksi

Saostussäiliöiden ja pienpuhdistamoiden lietetilojen lietteenpoiston vähimmäistyhjennysveloite on asetettu jätevesijärjestelmän häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi sekä ehkäisemään ympäristölle ja terveydelle aiheutuvaa haittaa. Saostussäiliöistä ja niitä vastaavista säiliöistä jätevesiliete on poistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Umpisäiliöt on tyhjennettävä niiden täytyessä. Umpisäiliöiden tarkoitus on pitää jätevedet sisällään, joten taloudellisinta on suorittaa tyhjennys, kun säiliö on täyttynyt. Umpisäiliöiden on oltava täysin ehjiä ja tiiviitä ja niiden kunnan tarkastaminen on myös helpointa tehdä tyhjennettäessä. Tyypillisesti tyhjennykset tehdään useaan kertaan vuodessa. Umpisäiliön kunnan varmistamiseksi ja kiinteistön jätevesien asianmukaisen käsittelyn turvaamiseksi myös umpisäiliöille on määrätty viiden vuoden vähimmäistyhjennysväli.

Lietteiden vähimmäistyhjennysväliä koskeva sääntely koskee kaikkia sellaisia kiinteistöjä, joita käytetään ja lietettä syntyy. Pienille talouksille ja vapaa-ajan kiinteistöille on mahdollistettu muita kiinteistöjä pidempi tyhjennysväli, koska niillä syntyvän jätevesilietteen määrän on arvioitu olevan tyypillisesti vähäinen. Samalla kuitenkin varmistetaan, että lietteiden tyhjennysvälit ovat riittävän tiheät, ettei jätevesilietteistä aiheudu haittaa ympäristölle tai kiinteistön jätevesien käsittelyjärjestelmälle. Liian pitkät tyhjennysvälit myös hankaloittaisivat tyhjennysten käytännön suorittamista, koska jätevesiliete kovettuu säiliössä.

Saostussäiliöt, joihin johdetaan pelkästään harmaita jätevesiä tai virtsaa, tulee tyhjentää tarvittaessa. Harmailla jätevesillä tarkoitetaan jätevettä, joka on peräisin ainoastaan pesemisestä, siivoamisesta, keittiöstä tai muusta vastaavasta toiminnasta. Harmaa jätevesi ei sisällä vesikäymälän huuhteluvettä tai esimerkiksi kivi- ja kaivon suotovesiä. Mustien jätevesien eli käymäläjätevesien käsittelyyn tarkoitettujen saostussäiliöiden on tyhjennettävä useamminkin, jos jätevesijärjestelmän suunnittelijan / valmistajan ohjeet näin edellyttävät. On tärkeää huomata, että vähimmäistyhjennysvälejä on noudatettava, vaikka lietteen käsittely tapahtuisi kiinteistöillä omatoimisesti.

Jätevesilietesäiliöihin kertyvän lietteen lisäksi on huolehdittava fosforinpoistokaivojen suodatinmassojen, biosuotimiin kertyvien massojen sekä maapuhdistamoiden massojen jätehuollosta. Kirjanpito vaatimus on asetettu tyhjennysten valvontaa varten.

Lietteet saa luovuttaa säännöksen mukaisesti kuljetettavaksi vain sellaiselle toimijalle, joka on hyväksytty ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. Jätelain 94 § velvoittaa jätteen ammattimaista kuljettamista harjoittavat toimijat tekemään hakemuksen alueelliselle ELY-keskukselle toiminnan hyväksymiseksi tähän rekisteriin. Rekisteröimisen edellytyksenä on, että kuljettaja toimii ammattimaisesti, lakien ja asetuksen mukaan, toiminnasta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle ja kuljetuskalusto soveltuu käyttötarkoitukseensa. Kun lietteet luovutetaan tällaiselle kuljettajalle, varmistetaan kuljetusten asianmukaisuus. Jätteen haltijan vastuulla on varmistaa, että kuljetuspalveluita tarjoava yritys kuuluu jätehuoltorekisteriin.

Säännöksessä veloitetaan kuljettamaan kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluva liete kunnan osoittamaan paikkaan. Tämä velvoite koskee lietteen kuljettajaa. Käytännössä vastaanotto paikkoina toimivat kunnalliset jätevedenpuhdistamot. Määräyksessä estetään lietteiden kuljettaminen laajamittaisesti esimerkiksi läheiselle maatilalle, joka ei ole kunnan osoittama käsittelypaikka. Lietteiden kuljettaminen vastaanotto paikkoihin, jolla ei ole edellytyksiä käsitellä lietteitä asianmukaisesti, voi aiheuttaa ympäristön pilaantumista.

37 § Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse

Saostus- ja umpisäiliöiden ehjyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä tyhjennysten mahdollistamiseksi jätehuoltomääräyksissä on annettu määräyksiä koskien lietesäiliöiden kunnossapitoa ja saavutettavuutta tyhjennettäessä. Jätevesilietesäiliöiden rakenteiden on oltava ehjiä, turvallisia ja tarkoitukseen sopivia, jotta säiliöt saadaan tyhjennettyä toimivasti, eikä lietettä pääse ympäristöön. Säiliöiden luokse on päästävä esteettömästi ja turvallisesti yleisesti käytössä olevalla tyhjennyskalustolla. Pääsyn lietesäiliöiden luokse on oltava näin ollen kantava, eikä edessä saa olla esimerkiksi istutuksia tai piharakenteita. Lisäksi kuljetuskalustolle on varattava riittävän laaja ja kantava kääntöpaikka.

Määräys säiliöiden kunnossapidosta ja esteettömän kulkuyhteyden varmistamisesta kohdistuu kiinteistön haltijaan. Tyhjennusedellytyksistä kiinteistöllä vastaa viimekädessä kiinteistön omistaja, sillä edellytysten täyttäminen voi vaatia esimerkiksi puiden kaatoja tai muita isohkoja muutostöitä kiinteistöllä. Tyhjennystä koskevien mahdollisten ohjeiden antamisesta voi vastata kiinteistön haltija tai muu jätteen haltija, kuten kiinteistöllä asuva tai sitä käyttävä henkilö, joka on tilannut tyhjennyksen.

Saareissa tai muutoin vailla riittävän kantavaa tieyhteyttä olevien kiinteistöjen lietetyhjennykset ovat usein haasteellisia järjestää. Jos kiinteistön haltija ei voi järjestää yleisesti käytössä olevalle kalustolle kulkuyhteyttä kiinteistölle, on kiinteistöllä käytettävä jätevesijärjestelmää, jonka lietesäiliö tyhjenetään laitevalmistajan käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisesti itse ja säiliöistä poistettu liete käsitellään omatoimisesti jätehuoltomääräysten mukaisesti.

38 § Lietteiden omatoiminen käsittely

Jätehuoltomääräyksissä sallitaan tietyin edellytyksin pienimuotoinen jätevesilietteen omatoiminen käsittely. Myös muutaman lähikiinteistön (2–4 naapurikiinteistön, yhteensä 5 kiinteistön ja asuinhuoneiston) yhteinen käsittely sallitaan. Muita lähellä sijaitsevia kiinteistöjä voivat olla esimerkiksi saman yksityistien varrella olevat kiinteistöt. Käsittely on kuitenkin oltava pienimuotoista, sillä muunlaista käsittelyä kunnallisen jätehuoltojärjestelmän ulkopuolella jätelaki ei mahdollista. Lisäksi edellytetään, että yhteiskäsittelijänä on aktiiviviljelijä, sillä viljelijöillä on parhaat edellytykset lietteiden asianmukaiseen käsittelyyn ja peltolevitykseen. Aktiiviviljelijällä tarkoitetaan maataloustoimintaa harjoittavaa tahoja, jolla on viljelyksessä peltoa.

Lietteiden omatoimisella käsittelyllä mahdollistetaan lietteiden sisältämien ravinteiden hyötykäyttö lähellä lietteiden syntypaikkaa. Omatoiminen käsittely on mahdollista siten, että lietteet levitetään käsiteltynä viljelyksessä olevalle pellolle. Pellon on oltava kiinteistön haltijan omassa hallinnassa eli joko omassa omistuksessa ja käytössä (ei vuokrattu muulle henkilölle) taikka vuokrattu omaan käyttöön. Omatoiminen saostusäiliöiden mustien jätevesilietteiden ja umpisäiliölietteiden (eli vesikäymälöiden jätevesiä sisältävien lietteiden) käsittely on sallittua, kun kiinteistöllä on käytössään joko omana tai esimerkiksi vuokrattuna siihen soveltuvat laitteistot ja olosuhteet ovat sopivat. Kun tällaisesta menettelystä ilmoitetaan, jätehuoltoviranomainen tarkistaa, että stabiloitu liete voidaan käyttää lannoitustarkoituksessa eli kiinteistöllä on oltava omassa hallinnassaan viljelykäyttöön soveltuvaa peltoalaa. Siksi useimmiten kyseeseen tulee aktiiviviljelijä. Lietteiden levittäminen kielletään kuitenkin kokonaan pohjavesialueiden pelloille ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Lietteitä ei saa levittää myöskään taajamissa, koska levittäminen voisi aiheuttaa haittaa tiheästi rakennetuilla alueilla.

Jätevesiliete tulee aina stabiloida ennen peltokäyttöä, eli käsitellä mikrobiologisesti vaarattomaksi. Soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi kalkkistabilointi ja termofiilinen stabilointi. Koska lietteen tulee olla käsiteltyä, on huomioitava, ettei lietteen levitykseen voida käyttää sellaista kalustoa, jolla on kuljetettu myös käsittelemätöntä lietettä, koska muutoin peltoon voi päätyä taudinaiheuttajia. Kun jätevesilietettä käytetään lannoitetarkoituksessa, on jättealan sääntelyn lisäksi otettava huomioon kulloinkin voimassa oleva lannoitelainsäädäntö ja jätevesilietteiden maatalouskäyttöä koskeva lainsäädäntö. Niissä säädetään mm. viljelyrajoituksesta sekä sallituista levityksen ajankohdista ja kohteista.

Käsitellyn lietteen voi käytännössä sekoittaa myös lantalaan, mutta tällöin tulee tunnistaa ihmisperäisen jätevesilietteen tuomat viljelyrajoitukset. Siten käsitellyn lietteen sijoittaminen peltoon erikseen on useimmiten järkevämpää, sillä tällöin sen tarkka sijoituspaikka tiedetään ja viljelyrajoitukset rajoittuvat vain tälle kyseiselle alueelle.

Jätehuoltomääräyksissä edellytetään ilmoituksen tekemistä lietteiden omatoimisesta käsittelystä, kun kiinteistöllä käsitellään vesikäymälän jätevesiä sisältäviä lietteitä. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot, joilla voidaan arvioida omatoimisen käsittelyn asianmukaisuus mm. selvitys käsiteltävän lietteen määrästä ja laadusta, lietteen käsittelytavasta sekä lietteiden hyödyntämispaikasta. Tiedot omatoimisesta käsittelystä on toimitettava hyvissä ajoin ennen käsittelyn aloittamista, jotta jätehuoltoviranomainen voi seurata ja ympäristönsuojeluviranomainen valvoa asianmukaista jätehuollon toteutumista. Myös omatoimisesta käsittelystä luopumisesta on ilmoitettava, jotta viranomaisella on ajantasainen tieto tilanteesta.

Kun jätehuoltoviranomainen on käsitellyt ilmoituksen jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä, tästä ilmoitetaan asiakkaalle. Ilmoitus jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä annetaan tiedoksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Jos ilmoituksen mukainen toiminta on asianmukaista, se merkitään jätehuollon viranomaisrekisteriin. Jos taas toiminta ei ole säännösten mukaista, jätehuoltoviranomainen voi kieltää jätevesilietteiden omatoimisen käsittelyn.

Ilmoitus jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä on voimassa viisi vuotta, minkä jälkeen jätehuoltoviranomaiselle on tehtävä uusi ilmoitus jätevesilietteiden omatoimisesta käsittelystä. Määräaika on asetettu, jotta rekisteritiedot pysyvät ajan tasalla. Jätevesilietteiden omatoimisessa käsittelyssä tapahtuneista muutoksista ei välttämättä muutoin ilmoiteta.

Vähäisen lietemäärän osalta saostussäiliöiden lietteenpoisto ja -käsittely on rajoitetusti sallittu tehtäväksi itse siten, että lietteet kompostoidaan kiinteistöllä. Kompostointi on mahdollista, kun kyseessä on harmaiden jätevesien lietteet eli lietteet eivät sisällä wc-jätevesiä. Kiinteistöllä on oltava käsittelyyn soveltuva kompostori sekä mahdollisuus poistaa liete säiliöstä esimerkiksi uppopumpulla. Joissakin pienpuhdistamoissa liete kerätään kiinteässä muodossa lietepussiin, joka voidaan kompostoida. Jätevesilietteen kompostoinnista on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle, mutta kirjallista ilmoitusta ei tarvitse tehdä, vaan myös suullinen ilmoitus riittää. Myös maasta pois kaivetut maasuodattamon tai imeytyskentän massat sekä fosforinpoistokaivojen massat voidaan käsitellä kompostoimalla tai hyödyntää ravinteena pelloilla. Näiltä osin omatoimisesta käsittelystä ei edellytetä ilmoitusta jätehuoltoviranomaiselle.

Saostussäiliöiden, pienpuhdistamoiden ja umpisäiliöiden lietteitä sekä muita vastaavia jätevesilietteitä tai jätevesiä ei saa säännöksen mukaan levittää metsään tai muualle maastoon. Tämä olisi jo jätelain nojalla kiellettyä hallitsematonta jätteiden käsittelyä, josta voisi aiheutua ympäristön pilaantumista.

39 § Käymäläjäte

Kuivakäymäläjätteet on säännöksen mukaan kompostoitava jätehuoltomääräysten 17 §:n mukaisesti kiinteistöllä tai toimitettava kunnallisen jätelyhtiön osoittamaan vastaanottoaikaan.

Käymäläjätettä ei saa laittaa kiinteistön jäteastioihin tai viedä alueellisiin keräyspisteisiin, sillä tästä aiheutuisi hajuhaittaa ja vaikeuksia jätteiden asianmukaiselle käsittelemiselle. Jottei käymäläjätteestä aiheudu ympäristöhaittaa, sitä ei saa myöskään haudata kompostoimatta maahan.

Lisäksi kemiallisten käymälöiden käymäläjäte on toimitettava kunnan viemäriverkkoon vesihuoltolaitoksen ohjeiden mukaisesti tai muuhun luvalliseen paikkaan. Asianmukaisella vastaanottoaikaan toimittamisella estetään mm. hygieeniset haitat.

9. Luku Roskaantumisen ehkäiseminen

40 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Yleisötilaisuuksia koskevat jätehuoltomääräykset perustuvat sekä roskaantumisen ehkäisemiseen että jätelain velvoitteeseen asianmukaisesta jätehuollosta. Yleisötilaisuuden järjestäjä on jätelain 74 §:n mukaan vastuussa yleisötilaisuuden seurauksena roskaantuneen alueen siivoamisesta, jos roskaaja itse ei huolehdi siivoamisesta. Määräyksissä veloitetaan yleisötilaisuuden järjestäjä huolehtimaan tilaisuuden jätehuollosta kokonaisuudessaan, ei pelkästään siivoamisesta. Veloitte jätehuollosta huolehtimiseen on merkittävä toimenpide roskaantumisen ehkäisemiseksi, sillä sen perusteella tilaisuuden järjestäjän on hankittava alueelle tarpeeksi jäteastioita ja huolehdittava niiden tyhjentämisestä tarpeen mukaan.

Myös lajittelu ja erilliskerääminen määrätään tilaisuuden järjestäjän vastuulle. Varsinkin suuremmissa yleisötilaisuuksissa kierrätettäviä jätteitä syntyy niin paljon, että lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteiden antaminen on tarpeen asianmukaisen ja turvallisen jätehuollon järjestämisen kannalta. Määräysten mukaiset lajitteluvelvoitteet koskevat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia jätteitä. Muilta osin paperi-

, kartonki-, lasi-, metalli-, muovi- ja biojätteen erilliskeräys ja kierrätys on järjestettävä jäteasetuksen 21 §:n mukaisesti.

Määräyksen mukaan suurimmista yleisötilaisuuksista on tehtävä jätehuoltosuunnitelma, joka esitetään pyydettyä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Määräyksellä pyritään edistämään jätehuollon järjestelyjen huomioon ottamista jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa.

Yleisötilaisuuden tai -tapahtuman siivoamisvelvollisuudesta on määrätty myös siltä osin kuin tilaisuudella ei ole selkeää järjestäjää. Esimerkkinä tällaisista tilaisuuksista ovat sosiaalisen median tapahtumat, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu puistoon sosiaalisessa mediassa leviävän kutsun tai muun tiedon perusteella. Ensisijaisesti vastuu siivoamisesta on roskaajilla, mutta toissijaisesti tällaisen tapahtuman koollekutsujan on huolehdittava alueen siivoamisesta tapahtuman jälkeen.

41 § Roskaantumisen ehkäiseminen yleisillä alueilla

Jätelaissa annetaan tarkat määräykset roskaantumisen ehkäisemisestä sekä siitä, mikä taho on siivousvelvollinen eri tilanteissa. Säännöksessä annetaan näin ollen ainoastaan jätelain määräyksiä täsmentäviä velvoitteita.

Jätelaissa annettua roskaamiskieltoa on korostettu säännöksessä kieltämällä jätteiden sijoittaminen jäteastian ulkopuolelle yleisillä alueilla. Yleisten alueiden jäteastioiden ylläpitäjiä on lisäksi velvoitettu huolehtimaan jäteastian riittävästä tyhjennysvälistä ja alueen siisteydestä. Koska yleisillä alueilla olevat jäteastiat voivat olla muidenkin tahojen kuin kunnan ylläpitovastuulla, määräys koskee myös näitä muita tahoja, kuten tienpitäjiä.

10. Luku Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet

42 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto

Jätehuoltomääräysten vaarallisia jätteitä koskevat määräykset velvoittavat kaikkia toimijoita. Vaarallista jätettä koskevilla määräyksillä säädetään turvallisen jätehuollon käytännön järjestelyistä.

Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan palo-, räjähdys-, terveydelle tai ympäristölle vaarallisia jätteitä. Tavallisimpia asumisessa syntyviä vaarallisia jätteitä ovat mm:

- paristot
- erilaiset akut ja laitteet, joissa akku on kiinteästi liitettynä
- loisteputket ja elohopealamput
- sähkö- ja elektroniikkaromu
- maalit, lakat, liimat ja liuottimet
- eräät puhdistusaineet
- kyllästetty ja käsitelty puu
- torjunta-aineet
- jäteöljyt ja öljyiset jätteet
- lääkejätteet

Vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa toisiinsa tai muihin aineisiin tai jätteisiin. Vaikka jätelaissa ja -asetuksessa määrätään vaarallisten jätteiden erilläänpitovelvollisuudesta, tämä tuodaan esille lyhyesti myös jätehuoltomääräyksissä, sillä tämä on erittäin tärkeää vaarallisten jätteiden asianmukaisen käsittelyn järjestämiseksi. Vaarallisia jätteitä ei saa missään tapauksessa laittaa kiinteistöittäisen keräyksen piirissä oleviin jäteastioihin.

Vaarallisen jätteen varastoinnista väliaikaisessa paikassa voi aiheutua haittaa tai vaaraa ympäristölle ja terveydelle. Sen vuoksi jätehuoltomääräyksiin on sisällytetty väliaikaista varastointia koskeva määräys. Määräys enimmillään vuoden säilytysajasta ennen jatkovastaanottoon toimittamista koskee kaikkia kiinteistöjä, myös esimerkiksi päivittäistavarakaupoissa sijaitsevia kerätyn sähkö- ja elektroniikkaromun säilytykseen tarkoitettuja jäteastioita tai kontteja ja varmistaa osaltaan jätteen asianmukaista käsittelyä.

Vaaralliset jätteet on toimitettava niille erikseen järjestettyihin vastaanottopaikkoihin. Kunnan on jätelain 32 §:n mukaisesti järjestettävä asumisessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvien vaarallisten jätteiden jätehuolto, mikäli vaarallisen jätteen määrä ei ole kohtuuton. Siten näissä toiminnoissa syntyvät vaaralliset jätteet on määrätty toimitettavaksi kunnallisen jäteyhtiön osoittamiin vastaanottopaikkoihin. Jos maa- ja metsätaloudessa syntyvä vaarallisen jätteen määrä on niin suuri, ettei vastaanotto paikassa ole kapasiteettia sen vastaanottamiseen, voidaan katsoa, ettei kyse ole kohtuullisesta jätemäärästä. Kunnallinen jäteyhtiö on järjestänyt vaarallisten jätteiden vastaanoton mm. jätekeskuksessa ja jäteasemilla. Lääkejätteet tulee toimittaa apteekkeihin.

Vaarallisista jätteistä paristot ja akut, loisteputket ja elohopealamput sekä osa sähkölaitteista ovat tuottaja-vastuunalaisia jätteitä. Ne toimitetaan tuottajan tai jakelijan esimerkiksi päivittäistavarakaupoissa olevaan keräykseen.

Muiden kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvien kiinteistöjen, kuten kuntien virastojen, kunnallisten sairaaloiden ja terveysasemien sekä koulutuslaitosten on toimitettava vaaralliset jätteet sellaiselle vastaanottajalle, jolla on lupa vaarallisten jätteiden vastaanottamiseen. Sama velvoite koskee myös valtion ja seurakuntien kiinteistöjä sekä elinkeinonharjoittajia.

Isompien vaarallisten jätteiden erien tuomisesta on sovittava vastaanottajan kanssa. Tällöin vastaanottaja voi varautua suuren jätemäärän turvalliseen käsittelyyn ja varastointiin. Ilmoituksen kautta kunnallinen jäteyhtiö voi myös velvoittaa toimittamaan maa- ja metsätaloudessa syntyvät vaarallista jätettä olevat merkittävät erät toimitettavaksi muualle, jos käsittely ei ole mahdollista kunnallisessa järjestelmässä.

Vaarallisten jätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä on säännökset jäteasetuksen 8 ja 9 §:ssä. Vaaralliset jätteet on pakattava tiiviisti kestäviin astioihin, mahdollisuuksien mukaan alkuperäiseen pakkaukseen. Pakkauksesta tulee käydä ilmi vaarallisen jätteen nimi sekä sen ominaisuudet. Tällä tavalla jätteen laatu ja ominaisuudet ovat varmasti tiedossa niin jätteen haltijalla kuin jätteen vastaanottajalla, ja jäte osataan ohjata vastaanotto paikalta oikeanlaiseen käsittelyyn. Vaarallisia jätteitä ei turvallisuuden vuoksi saa säilyttää merkitsemättömissä pakkauksissa. Etenkään elintarvikepakkauksiin vaarallisia jätteitä ei pidä koskaan pakata turvallisuussyistä.

43 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöllä

Vaarallisen jätteen keräyspaikkaa koskevat määräykset koskevat kaikkia toimijoita, sillä ne liittyvät jätehuollon tekniseen järjestämiseen sekä turvallisuuteen. Säännöksessä annetaan määräyksiä vaarallisten jätteiden säilyttämisestä turvallisesti asianmukaisissa astioissa, lukitussa tai valvotussa tilassa. Näin sellaisilla kiinteistöillä, joilla asuu tai työskentelee useita henkilöitä, huolehditaan keräyksen turvallisuudesta.

Säännöksessä veloitetaan kiinteistön haltijaa tiedottamaan keräyspaikan käyttäjiä sen asianmukaisesta ja turvallisesta käytöstä. Tarkoituksena on, että vaaralliset jätteet sijoitetaan keräyspaikalle oikein, jottei niiden keräämisestä aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

44 § Erityisjätteet

Erityisjätteet ovat muita kuin vaarallisia jätteitä, jotka vaativat kuitenkin haitallisuutensa tai muun laatunsa takia erityistoimia keräyksen, kuljetuksen tai käsittelyn aikana, kuten välitöntä peittämistä kaatopaikalla. Erityisjätteitä ovat esimerkiksi viiltävät ja pistävät jätteet (esimerkiksi neulat, ruiskut ja veitsenterät) sekä hai-sevat ja pölyävät jätteet. Jottei näistä jätteistä aiheudu turvallisuusriskiä tai haittaa ympäristölle, on ne mää-rätty pitämään muista jätteistä erillään ja pakkaamaan tiiviisiin, asianmukaisilla merkinnöillä varustettuihin astioihin.

11. Luku Muut määräykset

45 § Tiedottamisvelvoite

Jätehuoltomääräyksissä on säädetty kiinteistön haltijalle velvollisuus tiedottaa jätehuollon lajittelu-, keräys- ja kuljetusjärjestelyistä kiinteistöllä asuville ja siellä työskenteleville. Tiedotusvelvollisuudella varmistetaan, että jätehuoltopalvelujen käyttäjät saavat tarvittavat tiedot jätehuollon asianmukaisesta hoitamisesta. Kiin-teistön haltijan on määräyksen mukaan myös seurattava jätehuollon toteutumista kiinteistöllä. Näin ollen kiinteistön haltijalla on velvoite seurata mm. sitä, että jätteiden keräyspaikka täyttää jätehuoltomääräysten vaatimukset ja keräyspaikkaa käytetään oikein.

46 § Jätehuoltomääräysten seuranta ja valvonta

Säännös jätehuoltomääräysten seurannasta ja valvonnasta on informatiivinen. Kuntien yhteisenä jätehuol-toviranomaisena toimiva Ylä-Savon jätehuoltolautakunta hoitaa jätelain mukaiset ja kuntien yhteisesti sopi-mat viranomaistehtävät, joihin kuuluu myös jätehuoltomääräysten toteutumisen seuranta. Tätä seurantaa tehdään vain siltä osin kuin määräykset koskevat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuulu-via kiinteistöjä.

Jätehuoltomääräysten valvonta kuuluu jätelain mukaisesti kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille ja ELY-keskuksille. Ympäristönsuojeluviranomaiset valvovat kaikkia toimijoita ja määräysten toteutumista kokonai-suudessaan. Ensisijaisesti valvontavastuu on kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla. Erityisesti, jos ky-seessä on usean kunnan alueelle ulottuvat ympäristövaikutukset, myös ELY-keskukset valvovat määräysten toteutumista. Valvovilla viranomaisilla on mahdollisuus antaa valvontamääräyksiä jätehuoltomääräysten rik-komisesta ja käyttää tehosteena hallintopakkoa, kuten uhkasakkoa, teettämisuuhkaa tai keskeyttämisuuhkaa. Mahdollista on myös tutkintapyyntöjen tekeminen poliisille.

47 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä

Jätehuoltomääräykset ovat kunnallinen säädös, josta jätehuoltoviranomainen voi yksittäisestä tapauksessa erityisestä syystä myöntää poikkeuksen. Lupaa poikkeamiseen tulee hakea kirjallisesti ja asia käsitellään hal-lintomenettelyä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Poikkeukselle on oltava jokin erityinen, perusteltu syy. Poikkeus voidaan myöntää vain niissä tapauksissa, joissa hakija kykenee muulla kuin jätehuoltomääräyksissä säädetyllä tavalla toimimaan siten, ettei jätehuollon järjestäminen vaikeudu, eikä ympäristölle tai terveydelle aiheudu haittaa tai vaaraa. Poikkeaminen ei saa vaarantaa myöskään jätteenkuljettajan, palvelun käyttäjän tai muiden henkilöiden turvallisuutta. Jos on epäselvyyttä siitä, voiko ympäristöhaittoja aiheutua, pyytää jä-tehuoltoviranomainen lausunnon ympäristönsuojeluviranomaiselta ennen asian ratkaisemista.

48 § Voimaantulo

Jätehuoltomääräykset tulevat säännöksen mukaisesti voimaan 1.7.2023 ja niillä kumotaan aikaisemmin voimassa olleet kunnalliset jätehuoltomääräykset, jotta alueella on voimassa yhdet yhtenäiset ja ajantasaiset määräykset. Jätehuoltomääräykset tulevat voimaan muutoksenhausta huolimatta kuntalain 143 §:n mukaisesti.

49 § Siirtymäsäännökset

Jätehuoltomääräysten 6 §:ssä on asetettu kiinteistöille uusia velvoitteita liittyä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Jätelain muutoksen (15.7.2021/714) voimaantulosta ja soveltamisesta annettujen muutossäädösten mukaan taajamissa biojätteen kuljetuksissa on siirryttävä kunnan järjestämään kuljetukseen viimeistään 19.7.2024. Taajamissa muiden kierrätyskelpoisten jätteiden kuljetuksissa kunnan järjestämään kuljetukseen on siirryttävä 1.7.2023 alkaen.

Jätehuoltomääräysten 14 ja 15 §:ssä on asetettu kiinteistöille uusia kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteita. Niiltä kiinteistöiltä, joita erilliskeräysvelvoitteet eivät ole koskeneet aikaisemmin, on muovi- ja lasipakkausten sekä metallin erilliskeräys järjestettävä 1.7.2023 alkaen ja biojätteen erilliskeräys 19.7.2024 alkaen.

Jätehuoltomääräysten 21 §:ssä on kielletty pikakonttien ja vaijerikuormattavien vaihtolavojen käyttö kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Siirtymäsäännöksen mukaan nämä jäteastiat on poistettava käytöstä viimeistään 1.7.2024. Tällä tavalla tällaisten vaihtolavojen ja pikakonttien käyttäjillä on riittävästi aikaa järjestää korvaavat jäteastiat.